

V Bruseli 20. februára 2025
(OR. en)

6385/25

AGRI 64
AGRIFIN 15
AGRIORG 21
AGRISTR 10
ENV 95
POLCOM 34

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 20. februára 2025

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

---

Č. dok. Kom.: COM(2025) 75 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV,
Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo
Spoločné formovanie atraktívneho poľnohospodárstva a potravinárstva EÚ pre budúce generácie

---

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 75 final.

Príloha: COM(2025) 75 final

V Bruseli 19. 2. 2025
COM(2025) 75 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV,**

**Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo
Spoločné formovanie atraktívneho poľnohospodárstva a potravinárstva EÚ pre
budúce generácie**

Obsah

1. Spoločné formovanie atraktívneho poľnohospodárstva a potravinárstva EÚ pre budúce generácie.....	2
2. Vízia a ciele do roku 2040: agropotravinársky systém, ktorý je atraktívny, konkurencieschopný, udržateľný a spravodlivý pre súčasné i budúce generácie	5
3. Spoločné navrhovanie politických reakcií pre prosperujúci agropotravinársky sektor	6
3.1. Budovanie atraktívneho sektora, ktorý zabezpečuje primeranú životnú úroveň a využíva nové možnosti príjmu	7
3.2. Konkurencieschopný sektor odolný voči globálnym výzvam	12
3.3. Zabezpečenie odolnosti agropotravinárskeho sektora voči budúcim zmenám tak, aby fungoval ruka v ruke s prírodou	19
3.4. Oceňovanie potravín a podpora spravodlivých životných a pracovných podmienok v dynamických vidieckych oblastiach.....	22
4. Vytváranie priaznivého prostredia: umiestnenie výskumu, inovácií, znalostí a zručností do centra agropotravinárskeho hospodárstva Európy	26
5. ZÁVER.....	28

1. SPOLOČNÉ FORMOVANIE ATRAKTÍVNEHO POĽNOHOSPODÁRSTVA A POTRAVINÁRSTVA EÚ PRE BUDÚCE GENERÁCIE

Poľnohospodárstvo a potravinárstvo stoja v centre sú európskeho spôsobu života. Spôsoby, akým potraviny vyrábame a konzumujeme, sú zakotvené v bohatých tradíciách a formovali komunity, kultúry a krajiny, ktoré definujú Európu.

Poľnohospodárstvo a potravinárstvo vrátane rybárstva sú pre Úniu strategickými sektormi, ktoré poskytujú bezpečné a kvalitné potraviny 450 miliónom Európanov a zohrávajú kľúčovú úlohu v celosvetovej potravinovej bezpečnosti. V Niinistöovej správe¹ sa potravinárstvo považuje za jeden z najdôležitejších sektorov na poskytovanie základných služieb občanom. Podpora, ktorú Únia poskytuje prostredníctvom spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), je stredobodom európskeho projektu z oprávnených dôvodov. Európska potravinová bezpečnosť, bezpečnosť potravín a potravinová sebestačnosť sú nespochybniteľné. Európski občania to potvrdzujú: 94 % občanov, ktorí sa zúčastnili na najnovšom prieskume Eurobarometra, potvrdzuje, že je dôležité zabezpečiť stabilné dodávky potravín v EÚ za každých okolností².

Potravinárstvo je tiež súčasťou našej konkurencieschopnosti. Agropotravinársky systém zakotvený v jednotnom trhu EÚ a v jeho rozmanitosti podnikov, rozsahu, škále a výrobných metódach vytvoril v roku 2022 pridanú hodnotu vo výške viac ako 900 miliárd EUR a poskytol pracovné miesta približne 30 miliónom ľudí³, čo predstavuje približne 15 % celkovej zamestnanosti v EÚ. EÚ ako najväčší vývozca agropotravinárskych výrobkov na svete v priebehu rokov neustále zvyšuje svoj obchodný prebytok, ktorý v roku 2023 dosiahol 70 miliárd EUR⁴. Zároveň je ale situácia odlišná, pokiaľ ide o okrem iného o dodávky produktov rybolovu a akvakultúry, olejnatých semien a bielkovinových plodín, v prípade ktorých je EÚ vo veľkej miere závislá od dovozu.

Poľnohospodárstvo a potravinárstvo sú nevyhnutné na udržanie dynamických a hospodársky prosperujúcich komunít vo vidieckych a v pobrežných oblastiach. Vidiecke oblasti sú domovom pre 25 % obyvateľstva EÚ a pokrývajú 75 % jej územia, vďaka čomu sú neoddeliteľnou súčasťou európskej identity⁵. Životaschopné vidiecke a pobrežné oblasti sú kľúčovým prvkom v boji proti vyludňovaniu a umožňujú „právo zostať“.

Poľnohospodárstvo a rybárstvo sú o spolupráci s prírodou. Poľnohospodári a rybári sú strážcami prírody, základom odolnej Európy a zásadnou súčasťou riešenia ochrany a odolnosti nášho prostredia, pôdy, vody, ovzdušia, biodiverzity, oceánov a klímy.

¹ Niinistö, S., *Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Spoločne vo väčšom bezpečí – posilnenie európskej civilnej a vojenskej pripravenosti a pohotovosti), 2024.

² Európska komisia – Eurobarometer 2025: [Europeans, Agriculture and the CAP - January 2025 - - Eurobarometer survey](#) (Európania, poľnohospodárstvo a SPP – január 2025 – prieskum Eurobarometra).

³ Eurostat, *Key figures on the European food chain – 2024 edition* (Kľúčové údaje o európskom potravinovom reťazci – vydanie z roku 2024) (europa.eu), 2024. Údaje o zamestnanosti v poľnohospodárstve sú z roku 2020.

⁴ Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, [Monitoring⁴ EU agri-food trade. Developments in 2023](#), (Monitorovanie agropotravinárskeho obchodu EÚ. Vývoj v roku 2023), marec 2024.

⁵ Eurostat, [Urban-rural Europe - introduction - Statistics Explained](#) (Mesto – vidiek: kvalita života vo vidieckych oblastiach – informácie o štatistikách), prístup február 2025.

Poľnohospodári, rybári a potravinárske podniky sú inovátormi a podnikateľmi. Inovácie prinášajú nové obchodné modely a odmeny, vďaka čomu je transformácia prospešná pre poľnohospodárov, rybárov aj prírodu a zároveň podporuje konkurencieschopnosť.

Nikdy by sme však nemali našu potravinovú sebestačnosť považovať za samozrejmosť. Agropotravinársky sektor odolal otrasom spôsobeným pandemiou a vysokým vstupným nákladom, čím preukázal svoju neuveriteľnú odolnosť. Tlak geopolitického napätia, účinky nedávnych kríz, ničivé vplyvy extrémnych výkyvov počasia a zhoršovanie životného prostredia, ako aj dôsledky štrukturálnych trendov však ohrozujú životaschopnosť tohto dôležitého sektora a strategickú autonómiu EÚ.

V súčasnosti čelí agropotravinársky sektor náročným štrukturálnym zmenám vrátane výrazných rozdielov v rozsahu poľnohospodárskych činností a starnúceho poľnohospodárskeho obyvateľstva. Len približne 12 % poľnohospodárov v EÚ je mladších ako 40 rokov⁶. Hoci sa príjem na osobu v poľnohospodárstve v posledných desaťročiach zvyšuje, zostáva výrazne nižší ako priemer vo zvyšku hospodárstva⁷, čo má priamy vplyv na živobytie poľnohospodárov a brzdí ich schopnosť investovať, plánovať a inovovať. To je naďalej najčastejším faktorom pri mobilizácii poľnohospodárov, ktorej svedkom bola EÚ nedávno.

Hoci mnohí mladí ľudia vyjadrujú záujem o poľnohospodárstvo ako povolanie a niektorí sa úspešne zapájajú do prosperujúcich rodinných poľnohospodárskych podnikov, existuje mnoho výziev a prekážok. Veľmi neisté vyhladky príjmov v kombinácii so zložitými regulačnými požiadavkami, ktoré sa môžu premietnuť do skľučujúcej byrokratickej záťaže, nízka ziskovosť, ktorá brzdí investície, výroba náchylná na krízy, demografický vývoj, rodové rozdiely, nedostatočný prístup k základným službám v niektorých vidieckych oblastiach a ťažkosti v tomto povolaní patria k faktorom, ktoré môžu spôsobiť, že poľnohospodárstvo bude pre budúce generácie čoraz menej atraktívne. Kumulatívny vplyv agropotravinárskeho sektora často prispieva k vysokému tlaku na životné prostredie a klímu, pričom poľnohospodári sú pri zabezpečovaní budúcej výroby zároveň od prírody závislí. Väčšinu z týchto výziev zdieľajú prvovýrobcovia v sektoroch rybolovu a akvakultúry, ale aj agropotravinársky sektor ako celok.

Nedostatok istoty a stability, pokiaľ ide o profesionálnu budúcnosť európskych poľnohospodárov viedla k nedávnym rozsiahlym protestom v EÚ. Za týchto okolností je nevyhnutné, aby EÚ **uznala životne dôležitú úlohu, ktorú poľnohospodári zohrávajú v našom živote a živobytí, oživila konkurencieschopnosť a posilnila atraktívnosť tohto povolania, aby mohlo prosperovať, inovovať a poskytovať našej spoločnosti mnohé výhody – dnes, zajtra aj v roku 2040.** Je to ešte dôležitejšie vzhľadom na budúce rozširovanie a s tým súvisiace výzvy a príležitosti pre poľnohospodárstvo a poľnohospodárov v súčasných i budúcich členských štátoch EÚ.

V tomto oznámení sa stanovuje vízia pre európsky agropotravinársky systém do roku 2040 i po ňom a predkladá sa plán na usmernenie opatrení EÚ s cieľom zabezpečiť, aby **všetky politiky fungovali v súlade s touto víziou** a aby boli prispôsobené novej realite.

---

⁶ Eurostat, [Farmers and the agricultural labour force – statistics – Statistics Explained](#) (Poľnohospodári a poľnohospodárska pracovná sila – štatistika – vysvetlenie štatistiky), údaje z februára 2025.

⁷ Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, [EU Farm Economics Overview](#) (Ekonomický prehľad o poľnohospodárstve EÚ), údaje z februára 2025.

V mnohých oblastiach bude na dosiahnutie cieľov treba lepšie zosúladiť vnútroštátne politiky a politiky EÚ. Touto víziou sa podporuje aj realizácia kompasu konkurencieschopnosti pre EÚ, zastrešujúcej hlavnej iniciatívy EÚ na posilnenie konkurencieschopnosti EÚ⁸. V pripravovanom **pakte o oceánoch** sa takisto stanoví rámec na využívanie rozsiahlej námornej oblasti a pobrežia EÚ s cieľom zvýšiť potravinovú bezpečnosť a zároveň zachovať prírodné bohatstvo, od ktorého sektor rybárstva závisí, a cez inovácie posilniť konkurencieschopnosť. Komisia okrem toho pripraví víziu pre sektor rybolovu a akvakultúry s perspektívou do roku 2040 s cieľom zabezpečiť jeho dlhodobú konkurencieschopnosť a udržateľnosť, pracovať na zabezpečení vytvárania pracovných miest a riešiť naliehavé otázky, ktoré majú vplyv na rybársku komunitu.

Toto oznámenie vychádza z viacerých strategických podkladov, najmä zo Strategického dialógu o budúcnosti poľnohospodárstva⁹ EÚ, ako aj zo správ Draghiho¹⁰, Letta¹¹ a Niinistöa¹². Vychádza aj zo záverov hláv štátov a predsedov vlád EÚ¹³, zo záverov belgického predsedníctva Rady o budúcnosti poľnohospodárstva (2024), ako aj zo záverov Rady o budúcnosti SPP z roku 2024. Ďalej vychádza zo stanovísk a uznesení Európskeho parlamentu, Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru a Výboru regiónov.

Politická reakcia je založená na **štyroch základných prioritných oblastiach**. V oznámení sa uvádzajú **pracovné oblasti** zamerané na to, ako sa tieto politické iniciatívy budú formovať inkluzívnym a kooperatívnym spôsobom. Realizácia týchto prioritných oblastí spočíva vo veľkej miere na dôležitých sprievodných prvkoch, konkrétne na **zjednodušení** regulačného rámca, ktorý má vplyv na poľnohospodárov a celý agropotravinársky hodnotový reťazec, a na **inováciách**, ktoré ponúkajú riešenia pre udržateľnú transformáciu.

Nový spôsob práce: Budovanie dôvery a dialógu

Zo skúseností vyplýva, že určité témy súvisiace s potravinárstvom a poľnohospodárstvom môžu byť veľmi polarizujúce a že spoločenský konsenzus skôr vzíde z inkluzívnych prístupov. Jadrom tejto vízie je preto nový spôsob práce – budovanie dôvery a dialógu naprieč celým agropotravinárskym systémom, v EÚ aj na celom svete.

---

⁸ Európska komisia (2025), *A Competitiveness Compass for the EU* (Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ), COM(2025) 30 final.

⁹ [Strategic Dialogue on the future of EU Agriculture. A shared prospect for farming and food in Europe](#) (Strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva v EÚ. Spoločná vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo v Európe), 2024.

¹⁰ Draghi, M., [The future of European competitiveness](#) (Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti), september 2024.

¹¹ Letta, E., *Much more than a market – Speed, security, solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* (Oveľa viac než len trh. Rýchlosť, bezpečnosť, solidarita. Posilnenie jednotného trhu s cieľom zabezpečiť udržateľnú budúcnosť a prosperitu pre všetkých občanov), 2023.

¹² Niinistö, S., *Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Viac ako trh. Rýchlosť. Bezpečnosť. Solidarita. Posilnenie jednotného trhu na zaistenie udržateľnej budúcnosti a prosperity pre všetkých občanov EÚ), 2024.

¹³ Strategický program Európskej rady na roky 2024 – 2029, Vyhlásenie z Versailles z roku 2022, Vyhlásenie z Granady z roku 2023 a Vyhlásenie z Budapešti z roku 2024.

Prvé kroky sa už dosiahli strategickým dialógom a jeho jednomyselne dohodnutým súborom odporúčaní. Tento dialóg sa však musí prehĺbiť v praxi, a to trvalou a účinnejšou interakciou s poľnohospodármi, prevádzkovateľmi potravinového reťazca a občianskou spoločnosťou na miestnej i regionálnej úrovni v celej Európe, pričom treba počúvať ich obavy a nápady. Zároveň bude treba preskúmať existujúce mechanizmy na podporu dialógu a spolupráce so zainteresovanými stranami na úrovni EÚ, ako sú **súčasnú skupinu pre občiansky dialóg**, aby sa zaručila zmysluplnejšia a účinnejšia účasť pri navrhovaní budúcich politík. Nový **Európsky výbor pre poľnohospodárstvo a potraviny**¹⁴ bude podporovať Komisiu pri vytváraní inkluzívnych politík poskytovaním strategického poradenstva a posilňovaním novej kultúry dialógu medzi jednotlivými aktérmi v agropotravinárskom reťazci. Okrem toho **sieť SPP EÚ** bude naďalej uľahčovať výmeny medzi všetkými príslušnými aktérmi a **každoročnými politickými dialógmi s mládežou** sa posilní zmysluplné zapojenie mladých občanov a poľnohospodárov do politických diskusií.

V neposlednom rade bude Komisia pokračovať v **nepretržitom dialógu so všetkými ostatnými inštitúciami a orgánmi EÚ**, najmä s Európskym parlamentom a Radou EÚ, Výborom regiónov a Európskym hospodárskym a sociálnym výborom, ako aj s kľúčovými medzinárodnými organizáciami a partnermi. S cieľom zabezpečiť **účinné monitorovanie vykonávania tejto vízie** bude Komisia pravidelne podávať všetkým inštitúciám EÚ správy o pokroku dosiahnutom pri úspešnom vykonávaní rôznych iniciatív.

2. VÍZIA A CIELE DO ROKU 2040: AGROPOTRAVINÁRSKY SYSTÉM, KTORÝ JE ATRAKTÍVNY, KONKURENCIESCHOPNÝ, UDRŽATELNÝ A SPRAVODLIVÝ PRE SÚČASNÉ I BUDÚCE GENERÁCIE

Únia roku 2040 musí byť miestom, kde poľnohospodárstvo a výroba potravín prosperujú na celom našom kontinente v celej svojej rozmanitosti. Miestom, kde je poľnohospodárstvo atraktívne pre budúce generácie a agropotravinársky sektor je konkurencieschopný, odolný, nadčasový a spravodlivý.

Budúcnosť tohto strategického sektora spočíva v schopnosti Únie a jej členských štátov vytvoriť vhodné podmienky pre:

- **atraktívny a predvídateľný agropotravinársky sektor, v ktorom príjmy umožňujú poľnohospodárom prosperovať**, čo priláka budúce generácie¹⁵ naďalej vyrábajúce potraviny, ktoré sú cenovo dostupné pre všetkých a splňajú požiadavky spotrebiteľov; v ktorom existujú priaznivé podmienky umožňujúce agropotravinárskemu sektoru, aby využil svoj podnikateľský potenciál podporovaný rôznymi zdrojmi príjmov a zručnosťami s cieľom chopiť sa

¹⁴ [Poradná skupina na vysokej úrovni](#) s 30 členskými organizáciami zastupujúcimi tri kategórie zainteresovaných strán: poľnohospodársku komunitu, ostatných aktérov v potravinovom dodávateľskom reťazci a občiansku spoločnosť vrátane oblastí, ako sú životné prostredie a klíma, dobré životné podmienky zvierat a otázky týkajúce sa spotrebiteľov.

¹⁵ Krzysztofowicz, M., Rudkin, J., Winthagen, V. a Bock, A., *Farmers of the Future* (Poľnohospodári budúcnosti), EUR 30464 EN, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2020, ISBN 978-92-76-26331-9, doi:10.2760/5237, JRC122308.

príležitostí plynúcich z inovácií, technológií a zo zelenej transformácie; v ktorom sú environmentálne služby prospešné pre životné prostredie, vodu, pôdu alebo kvalitu ovzdušia, napríklad v rastúcom sektore ekologickej poľnohospodárskej výroby, náležite odmeňované; v ktorom sa spravodlivým fungovaním potravinového reťazca zabezpečí, že záťaž a náklady spojené s transformáciou sú v celom reťazci spravodlivo rozdelené;

- **agropotravinársky sektor, ktorý je konkurencieschopný a odolný voči rastúcej celosvetovej hospodárskej súťaži a otrasom.** Závisí to od schopnosti EÚ diverzifikovať svoje obchodné vzťahy, vytvárať pre tento sektor nové vývozné príležitosti a znižovať kritickú závislosť; v ktorom rámcové a globálne opatrenia umožňujú poľnohospodárom súťažiť za rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni, zmierniť byrokratickú záťaž doma a zvýšiť odolnosť sektora, aby bol schopný nielen odolávať otrasom a zotaviť sa z nich, ale aj prispôbiť sa a transformovať sa. EÚ naďalej prispieva k celosvetovej potravinovej bezpečnosti a zohráva úlohu pri budovaní partnerstiev po celom svete;
- **nadčasový agropotravinársky sektor, ktorý funguje v rámci planetárnych medzí** a v ktorom poľnohospodárstvo a potravinársky sektor spoločne prispievajú k plneniu cieľov EÚ v oblasti klímy, pričom zachovávajú zdravú pôdu, čistú vodu a ovzdušie a chránia a obnovujú európsku biodiverzitu. Zainteresované strany v celom potravinovom reťazci spoločne prispievajú k dosahovaniu týchto výsledkov a zdieľajú riziká spojené s transformáciou. Všetky segmenty agropotravinárskeho systému sú oveľa lepšie pripravené odolávať účinkom zmeny klímy, strate biodiverzity a znečisteniu, využívať prírodné zdroje udržateľne a efektívne a fungovať v súlade s prístupom „jedno zdravie“;
- **agropotravinársky sektor, ktorý si cení potraviny, podporuje spravodlivé pracovné a životné podmienky a dynamické a dobre prepojené vidiecke a pobrežné oblasti** vrátane najvzdialenejších regiónov; v ktorom vidiecke oblasti umožňujú svojim občanom právo zostať; v ktorom sa prepojenie medzi potravinami, územím, sezónnosťou, kultúrami a tradíciami oceňuje ako neoddeliteľná súčasť európskeho spôsobu života; v ktorom EÚ zostáva naďalej svetovým lídrom v oblasti inovácií a bezpečnosti potravín a v ktorom sú potraviny pre občanov cenovo dostupné; v ktorom duševné zdravie nie je tabu, ale je súčasťou systému sociálnej podpory pre poľnohospodárov a pracovníkov; v ktorom životné a pracovné podmienky priťahujú k tomuto povolaniu viac žien a mladých ľudí a zaručujú ochranu práv pracovníkov v poľnohospodárskych podnikoch a v celom potravinovom hodnotovom reťazci.

V neposlednom rade je na naplnenie tejto vízie nevyhnutný európsky agropotravinársky systém, ktorý investuje do transformačnej sily, ktorú ponúkajú **výskum, znalosti, zručnosti a inovácie** a využíva ju.

3. SPOLOČNÉ NAVRHOVANIE POLITICKÝCH REAKCIÍ PRE PROSPERUJÚCI AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR

Táto vízia sa dá dosiahnuť len na budúcnosť orientovanou a koherentnou politickou reakciou, ktorá sa zameriava na ústrednú otázku: ako vybudovať agropotravinársky systém, ktorý je hospodársky, sociálne a environmentálne udržateľný, a teda atraktívny, konkurencieschopný, nadčasový a spravodlivý pre súčasné aj budúce generácie?

3.1. Budovanie atraktívneho sektora, ktorý zabezpečuje primeranú životnú úroveň a využíva nové možnosti príjmu

Pred viac ako 60 rokmi sa EÚ zaviazala zabezpečiť primeranú životnú úroveň poľnohospodárov, ako sa stanovuje v článku 39 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Tento záväzok je v súčasnosti rovnako relevantný ako vtedy. Celkové príjmy na pracovníka v poľnohospodárstve sú v priemere stále výrazne nižšie ako priemerné mzdy v celom hospodárstve (60 % priemerných miezd v roku 2023)¹⁶, a to aj napriek vynaloženému úsiliu.

Poľnohospodári nechcú byť závislí od verejnej podpory, často si to však vyžaduje nestála povaha tohto povolania a nerovnováha na trhu. Pri definovaní rôznych opatrení na dosiahnutie primeranej životnej úrovne **musíme vychádzať zo všetkých zdrojov príjmov**: z trhových príjmov, verejnej podpory, ako aj diverzifikovaných a nových doplnkových zdrojov príjmov.

Spravodlivý a rovnocenný potravinový reťazec

Po prvé, poľnohospodári musia získať **lepšie príjmy z trhu**, ktoré im umožnia uskutočniť potrebné investície, aby zabezpečili fungovanie svojich poľnohospodárskych podnikov v budúcnosti a zvýšili ich odolnosť. Predpokladom toho je náprava súčasnej nerovnováhy v potravinovom reťazci, kde nespravodlivé rozdelenie príjmov, rizík a nákladov často neúmerne postihuje prvovýrobcov. **Praktiky, pri ktorých sú poľnohospodári systematicky nútení predávať pod úrovňou nákladov, sa nebudú tolerovať.**

Návrhy, ktoré Komisia prijala 9. decembra 2024¹⁷, sú prvými krokmi na opätovné vyváženie pozícií a uľahčenie riadneho presadzovania pravidiel na boj proti nekalým obchodným praktikám. Posilní sa nimi postavenie výrobcov pri rokovaniach a uzatváraní zmlúv a lepšie ochráni poľnohospodárov pred nekalými obchodnými praktikami.

Viacere členské štáty sa okrem toho uchýlili k vnútroštátnym pravidlám, ktorých cieľom je riešiť problém výroby pod úrovňou nákladov, čo by však mohlo viesť k rôznym prístupom na jednotnom trhu. V rámci hodnotenia súčasných pravidiel sa budú ďalej preskúmať nekalé obchodné praktiky spolu s revíziou národných predpisov, ako sa odporúča v strategickom dialógu. Na tomto základe Komisia navrhne ďalšie iniciatívy, konkrétne revíziu smernice o nekalých obchodných praktikách **s cieľom riešiť zásadu, že poľnohospodári by nemali byť nútení systematicky predávať svoje výrobky pod úrovňou výrobných nákladov**, ako aj preskúmanie nariadenia o spoločnej organizácii trhov v kontexte návrhov týkajúcich sa SPP po roku 2027.

Zároveň, ako sa navrhuje v strategickom dialógu, sa postavenie poľnohospodárov v hodnotovom reťazci musí posilniť tým, že sa povzbudia k tomu, aby vstúpili do družstiev a/alebo združení s cieľom znížiť náklady, zvýšiť efektívnosť a zlepšiť trhové ceny. SPP už v tejto súvislosti poľnohospodárov podporuje.

¹⁶ [European Commission, Agri-food Data Portal: Jobs and Growth in Rural Areas. Farmers' income compared to wage in the rest of the economy](#) (Európska komisia, Portál agropotravinárskych údajov: Pracovné miesta a rast vo vidieckych oblastiach. Príjmy poľnohospodárov v porovnaní so mzdou vo zvyšku hospodárstva), údaje z februára 2025.

¹⁷ Nedávno navrhnuté zmeny **nariadenia o spoločnej organizácii trhov (SOT)** majú za cieľ posilniť postavenie výrobcov pri rokovaniach a uzatváraní zmlúv o dodávkach poľnohospodárskych výrobkov, podporiť spoluprácu medzi poľnohospodármi a zlepšiť prenos cien. Podobne by nám navrhované nové pravidlá cezhraničného presadzovania v rámci **smernice o nekalých obchodných praktikách** mali pomôcť lepšie chrániť poľnohospodárov pred nekalými obchodnými praktikami.

Navyše, kľúčovým prvkom na podnietenie dôvery a spravodlivosti je **transparentnosť** o tom, ako sa náklady a marže v potravinovom reťazci tvoria a zdieľajú. Komisia ešte viac zvýši transparentnosť v celom potravinovom reťazci, a to aj prostredníctvom nového **strediska EÚ pre monitorovanie agropotravinového reťazca (AFCO)**, ktoré vypracuje a uverejní ukazovatele týkajúce sa tvorby cien v potravinovom reťazci s cieľom usmerniť ďalšie opatrenia. Tieto nástroje by mali podporovať aj dlhodobú konkurencieschopnosť MSP v sektore potravín a nápojov, ktoré boli obzvlášť zasiahnuté nedávnou infláciou.

Spravodlivejšia a lepšie cieleňá verejná podpora

Na zabezpečenie pokračovania poľnohospodárstva, ktoré priťahuje budúce generácie poľnohospodárov v celej EÚ, je naďalej nevyhnutná verejná **podpora príjmov poľnohospodárov prostredníctvom SPP**. Priame platby SPP stále zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore a stabilizácii príjmov v poľnohospodárstve na úrovni poľnohospodárskych podnikov, pričom v roku 2020¹⁸ predstavovali v priemere 23 % príjmov v poľnohospodárstve.

Budúca SPP ako súčasť návrhov budúceho VFR bude jednoduchšia a cielenejšia, aby podporila **ambicióznú a na budúcnosť orientovanú poľnohospodársku politiku EÚ**. Vymedzí jasnejšiu rovnováhu medzi regulačnými politikami a politikami založenými na stimuloch, ktoré majú vplyv na poľnohospodárov.

Komisia okrem toho uznáva, že verejný obraz SPP bol ovplyvnený vnímaním nedostatočnej spravodlivosti pri rozdeľovaní platieb na niektorých územiach.

Vo všeobecnosti bude preto budúca podpora SPP viac nasmerovaná tým poľnohospodárom, ktorí sa **aktívne** zapájajú do výroby potravín, hospodárskej životaschopnosti poľnohospodárskych podnikov a ochrany nášho životného prostredia. V rámci tohto prístupu by sa malo zväziť aj uprednostňovanie výroby poľnohospodárskych výrobkov, ktoré sú nevyhnutné pre strategickú autonómiu a odolnosť EÚ.

Malí a strední poľnohospodári tvoria sociálnu štruktúru vidieckych oblastí a chránia prírodu a živobytie. Mali by pôsobiť za podmienok, ktoré im dovoľia hospodáriť bez nadmernej administratívnej záťaže. Vzhľadom na ich rozsah Komisia zväzi zatraktívnenie a rozšírenie využívania **zjednodušených nástrojov na podporu príjmov** racionalizovaným systémom podmienok a kontrol.

Podpora by mala byť viac nasmerovaná **tým poľnohospodárom, ktorí ju najviac potrebujú**, s osobitným dôrazom na poľnohospodárov v oblastiach s prírodnými prekážkami, na mladých a nových poľnohospodárov a zmiešané poľnohospodárske podniky.

Zväzi sa intenzívnejšie využívanie **opatrení, ako sú znižovanie platieb a stropovanie**, pričom sa zohľadnia rozdielne štrukturálne a sektorové okolnosti členských štátov. Všetci poľnohospodári by mali naďalej využívať aj nástroje, ako sú platby za environmentálne služby, ktoré sa zefektívnia a zjednodušia, a investičná podpora a nástroje na riadenie kríz a rizika.

---

¹⁸ Európska komisia (2023). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council: Summary of the CAP Strategic Plans 2023-2027: joint effort and collective ambition (Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Zhrnutie strategických plánov SPP na roky 2023 – 2027: spoločné úsilie a kolektívna ambícia)*.

Na základe skúseností so súčasnými strategickými plánmi SPP **treba viac zefektívniť spôsob vykonávania politiky SPP**. Súčasná zložitosť si vyžaduje strategickjší prístup.

Budúca SPP na obdobie po roku 2027 sa bude opierať o základné politické ciele a ciele politiky požiadavky, pričom členským štátom poskytne väčšiu zodpovednosť za to, ako tieto ciele splnia.

Flexibilita sa rozšíri aj na poľnohospodárov, čím sa im poskytne ďalšia možnosť pri navrhovaní poľnohospodárskych postupov, ktoré sú viac prispôbené ich poľnohospodárskym podnikom a situácii. Súčasný systém podmienenosti sa zjednoduší. Poľnohospodári pozitívne reagovali na zavedenie ekoschém, v rámci ktorých sú odmeňovaní za poskytovanie ekosystémových služieb presahujúcich rámec povinných požiadaviek. Komisia nasmeruje budúcu SPP **od podmienok k stimulom**.

Využívanie príležitostí z inovácie, ktorá odmeňuje

Poľnohospodári sú vo svojej podstate inovátormi a podnikateľmi. **Mladí poľnohospodári chcú byť hnacou silou inovácií**. Vznikajú nové príležitosti pre doplnkové zdroje príjmov pre poľnohospodárov, ako aj rybárov z klimaticky neutrálneho hospodárstva šetrného k prírode.

Konkrétnymi príkladmi sú rastúci **sektor ekologickej poľnohospodárskej výroby a agroekologické poľnohospodárske postupy**, ktoré sa ukazujú ako atraktívne možnosti pre mladších poľnohospodárov, pričom spájajú hospodárske možnosti s výsledkami v oblasti životného prostredia a so sociálnou zodpovednosťou.

Pre ostatných ponúkajú inovácie nové a vzrušujúce príležitosti. Napríklad **biohospodárstvo a obehovosť** ponúkajú veľký potenciál pre poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a celý potravinový systém, ako aj pre zníženie kritických závislostí. Cieľom novej **stratégie pre biohospodárstvo**, ktorá sa má predložiť do konca roka 2025, bude dostať Európsku úniu do pozície svetového lídra na rýchlo sa rozvíjajúcom trhu s biohospodárstvom. Musíme urýchliť komercializáciu riešení využívajúcich biologické materiály a obehových riešení, rozšíriť prelomové biotechnológie, zachytiť vznikajúce trhové príležitosti a preklenúť investičné medzery. To bude obzvlášť prospešné pre poľnohospodársku komunitu a to tak, že sa umožní diverzifikácia hodnotových tokov, zhodnocovanie zvyškov z poľnohospodárskych podnikov, posilnenie úlohy prvovýrobcov v hodnotovom reťazci a vytváranie nových pracovných miest vo vidieckych oblastiach. Komisia bude spolupracovať s medzinárodnými partnermi, najmä prostredníctvom Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), s cieľom spoločne identifikovať udržateľné spôsoby mobilizácie potenciálu biohospodárstva pre poľnohospodárov nielen v Európe, ale aj vo svete.

Inovatívne nástroje financovania vrátane súkromného a zmiešaného verejno-súkromného financovania pre prírodu môžu okrem verejnej podpory odmeňovať poľnohospodárov, ktorí zachovávajú postupy priaznivé pre prírodu alebo na ne prechádzajú, a spájať ich so spoločnosťami a investormi, ktorí majú na takýchto postupoch obchodný záujem.

Uhlíkové pôdohospodárstvo sa už stáva dodatočným zdrojom príjmov. Nariadením o odstraňovaní uhlíka a uhlíkovom pôdohospodárstve (CRCF)¹⁹ sa vytvoril prvý celoeurópsky dobrovoľný certifikačný rámec pre odstraňovanie uhlíka, uhlíkové pôdohospodárstvo a ukladanie uhlíka v produktoch v celej Európe a v súčasnosti sa

¹⁹ Nariadenie (EÚ) 2024/3012.

vyvíjajú metodiky certifikácie na spoľahlivé monitorovanie, nahlasovanie a overovanie odstraňovania uhlíka, znižovania pôdných emisií a prínosov biodiverzity. Tieto metodiky budú podľa možnosti vychádzať z existujúcich schém, ktoré už poľnohospodárom úspešne poskytujú dodatočný príjem. Po úplnom rozvoji by sa mali stimulovať účinné spôsoby zosúladzovania ponuky a dopytu po týchto dobrovoľných kreditoch, aby sa optimalizovali ich dodatočné možnosti príjmu pre poľnohospodárov.

V budúcnosti to Komisia doplní rozvojom príležitostí pre **prírodné kredity**, teda jednotky pozitívnych opatrení v oblasti prírody, ktoré predstavujú kvantifikované a certifikované kvalitné výsledky šetrné k životnému prostrediu. Viaceré existujúce schémy, ktoré vypracovali komerční prevádzkovatelia, a prebiehajúce pilotné projekty na úrovni EÚ aj na medzinárodnej úrovni poukazujú na významný potenciál takýchto projektov, z ktorých môže vychádzať ďalšia práca.

Dôležité príležitosti vznikajú aj v oblasti **výroby energie z obnoviteľných zdrojov**, ktorá predstavuje cestu na zvyšovanie energetickej bezpečnosti, znižovanie emisií skleníkových plynov a ponúka poľnohospodárom a lesným hospodárom dodatočný príjem a príležitosti na inovácie. Poľnohospodári by mali byť nielen **energeticky náročnejší, napríklad pokiaľ ide o solárne panely, veterné mlyny a výrobu bioplynu**, ale mali by byť tiež schopní **dodávať svoje energetické produkty na trh**, a to aj prostredníctvom energetických komún.

Príklady:

Digitalizácia (vrátane umelej inteligencie), výskum a inovatívne agrotechnológie majú potenciál zmeniť poľnohospodárstvo a znížiť náklady v poľnohospodárskych podnikoch, a tým prispieť k lepším príjmom.

- Platformy elektronického obchodu, nástroje digitálneho marketingu a elektronické trhoviská môžu pomôcť poľnohospodárom a iným subjektom agropotravinárskeho systému, aby sa dostali k širšej zákaznickej základni a diverzifikovali svoje toky príjmov.
- Presné poľnohospodárstvo a riešenia založené na údajoch môžu zvýšiť ziskovosť optimalizáciou vstupov.
- 100 živých laboratórií misie programu Horizont Európa v oblasti výskumu a inovácie „Dohoda o pôde pre Európu“ je bezprecedentným zdrojom na podporu poľnohospodárov pri zlepšovaní ich pôdy v kontexte vysokých cien vstupov hnojív a nedostatku vody a iných extrémnych javov, ako sú povodne.

Vytvorenie ambiciózneho investičného programu

Odolný a udržateľný agropotravinársky systém si vyžaduje značné investície, a teda **odvážne opatrenia na financovanie a zníženie rizika prechodu na udržateľnosť**. Poľnohospodársky sektor čelí značnej medzere vo financovaní, ktorá sa odhaduje na 62 miliárd EUR (za rok 2022), čo je oveľa viac ako v roku 2017²⁰. Získať úver od banky, finančných inštitúcií alebo súkromného investora je však ťažké, najmä pre mladých

²⁰ Európska komisia a EIB, *Financing gap in the EU agricultural and agri-food sectors* (Finančná medzera v poľnohospodárskom a agropotravinárskom sektore EÚ), FI Compass, 2023.

poľnohospodárov. Je to dôsledok relatívne malej veľkosti poľnohospodárskeho podniku, nízkej alebo skromnej návratnosti investícií, veľmi variabilnej ziskovosti a rizík, nepredvídateľnej produkcie v dôsledku poveternostných a klimatických vplyvov a vystavenia nestálym (globálnym) komoditným trhom.

SPP bude naďalej financovať investície na podporu konkurencieschopnosti, udržateľnosti a odolnosti poľnohospodárskeho sektora. Tie často zahŕňajú relatívne malé investície na úrovni poľnohospodárskych podnikov, ako aj verejnú a súkromnú infraštruktúru potrebnú na modernizáciu sektora. Existujúce nástroje sa môžu navzájom posilňovať len vtedy, ak sa budú v budúcnosti využívať inteligentnejšie.

Komisia bude pracovať na efektívnom využívaní verejných finančných prostriedkov a investícií, využívaní pákového efektu a znižovaní rizika súkromného kapitálu, pričom bude úzko spolupracovať s inštitucionálnymi investormi, ako je **skupina Európskej investičnej banky** (EIBG), ako aj s bankovým sektorom.

V tejto súvislosti Komisia preskúma možnosti zavedenia systémov poistenia rizík pre prvovýrobcov a preskúma aj verejno-súkromné partnerstvá s cieľom **prilákať investície do MSP v poľnohospodárstve a v potravinárstve**, aby sa zintenzívnila transformácia agropotravinového reťazca.

Podpora podnikania: nová stratégia generačnej obnovy

Budúcnosť potravinovej sebestačnosti v Európe v roku 2040 spočíva na pleciah dnešných mladých a nových poľnohospodárov.

Jedným z predpokladov zvýšenia atraktívnosti sektora poľnohospodárstva je **riešiť kľúčové prekážky generačnej obnovy**, najmä prístup k pôde, investície, zručnosti a ďalšie. „Právo zostať“ sa môže uplatniť pri začatí činnosti mladých poľnohospodárov, ktorí chcú zostať a hospodáriť na svojom území.

Túto zodpovednosť však nemôže niesť výlučne SPP. Aby sa dosiahla skutočná generačná výmena, treba zaujať celospoločenský prístup a kombinovať politiky v rôznych oblastiach a zodpovednostiach, z ktorých mnohé patria do vnútroštátnej či regionálnej právomoci.

Komisia bude viesť prácu na **stratégii generačnej výmeny**, ktorá sa má predložiť v roku 2025, v úzkej spolupráci s členskými štátmi, Európskym parlamentom a kľúčovými zainteresovanými stranami. Táto stratégia **poskytne odporúčania** pre politickú reakciu a potrebné opatrenia na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej/regionálnej úrovni.

Obmedzená dostupnosť úrodnej **pôdy** v kontexte rastúcej hospodárskej súťaže o jej využívanie a dôsledky zmeny klímy stavajú poľnohospodársku komunitu, a najmä nových účastníkov tohto sektora, do ťažkej situácie. Pôdna politika zahŕňa mnohé aspekty, najmä v rámci vnútroštátnych právomocí. Pri tejto práci by sa mali zväziť podmienky zmeny vlastníctva a prevodu pôdy, ako aj zásady zmierňovania záberu pôdy, pričom by sa malo vychádzať z dobrých príkladov schém zmeny vlastníctva pôdy z viacerých členských štátov. Rovnako dôležitá je transparentnosť pri územnom plánovaní a nákupe pôdy. Členské štáty majú potenciál vytvoriť vo svojich vnútroštátnych súboroch nástrojov silné páky, ktoré by mohli uľahčiť generačnú výmenu, a to aj prostredníctvom **dôchodkových systémov a daňových stimulov**.

V reakcii na žiadosť Európskeho parlamentu a v súlade s odporúčaním zo strategického dialógu bude Európska komisia pracovať na zriadení **strediska EÚ pre monitorovanie**

poľnohospodárskej pôdy²¹. Posilníme transparentnosť a spoluprácu v oblastiach, ako sú transakcie s pôdou a prevody práv na využívanie pôdy, cenové trendy a trhové správanie, zmeny vo využívaní pôdy, ako aj strata poľnohospodárskej pôdy a prírodnej oblasti. Stredisko pre monitorovanie takisto pomôže členským štátom prijímať informované rozhodnutia o regulácii ich trhov s poľnohospodárskou pôdou. Väčšia transparentnosť vývoja na trhu a spolupráca v celej EÚ uľahčí dosahovanie oprávnených záujmov poľnohospodárskej politiky v súlade so slobodami jednotného trhu.

3.2. Konkurencieschopný sektor odolný voči globálnym výzvam

Vo vzájomne prepojenom svete, v ktorom je EÚ najväčším vývozcom agropotravinárskych výrobkov na svete a jedným z najväčších dovozcov, má spôsob, akým vyrábame a konzumujeme poľnohospodárske výrobky a ako s nimi obchodujeme, veľký vplyv na naše vzťahy s tretími krajinami²².

Vojny a konflikty sú hlavnými príčinami potravinovej neistoty. A naopak, aj potravinová neistota môže viesť k nestabilite a v meniacom sa globálnom poriadku sa potraviny používajú ako zbraň. Naši obchodní partneri sa uchýľujú k jednostranným opatreniam zameraným na naše kľúčové sektory, vývoz stále čelí prekážkam a globálne dodávateľské reťazce sú vystavené riziku narušení. Úsilie EÚ o prísne globálne normy na ochranu všeobecných cieľov ochrany životného prostredia, zdravia ľudí, zdravia a dobrých životných podmienok zvierat, zdravia rastlín a bezpečnosti potravín sa často považuje za prekážku obchodu. Poľnohospodári v EÚ sú zároveň čoraz viac znepokojení nekalou globálnou hospodárskou súťažou a nedostatočnou reciprocitou.

Tieto výzvy však nezabránia Únii, aby ďalej posilňovala väzby s mnohými ochotnými partnermi, a to aj prostredníctvom investičnej stratégie Global Gateway. **Globálna potravinová bezpečnosť a európska potravinová sebestačnosť zostanú neoddeliteľnou súčasťou celkového programu EÚ v oblasti bezpečnosti, konkurencieschopnosti a udržateľnosti.** Vzhľadom na vysokú úroveň hladu, akútnu potravinovú neistotu a rastúce ceny potravín na celom svete bude EÚ naďalej podporovať tretie krajiny v ich potravinovej sebestačnosti, odolnosti a udržateľnosti a cez humanitárnu pomoc a dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva zaistí prístup k bezpečným, kvalitným a výživným potravinám pre všetkých vrátane tých najzraniteľnejších.

Diverzifikácia dodávateľských reťazcov a podpora transformačnej odolnosti

Vo svete poznačenom geopolitickým a geoeconomickým napätím sa podľa slov Dragiho **závislosti stávajú zraniteľnosťou**²³. Potravinová sebestačnosť EÚ dnes vo veľkej miere

²¹ PP 08 25 01 — EU observatory for agricultural land, control and access to farmland (Stredisko EÚ pre monitorovanie poľnohospodárskej pôdy, kontrolu a prístup k poľnohospodárskej pôde), uznesenie Európskeho parlamentu z 27. novembra 2024 o spoločnom návrhu všeobecného rozpočtu Európskej únie na rozpočtový rok 2025, P10TA(2024)0050.

²² Hodnota vývozu agropotravinových výrobkov EÚ dosiahla v roku 2023 výšku 230 miliárd EUR (9 % celkového vývozu) a hodnota dovozu EÚ dosiahla výšku 160 miliárd EUR (6 % celkového dovozu), čo vytvára obchodný prebytok vo výške 70 miliárd EUR. Zdroj: Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, [Monitoring EU agri-food trade. Developments in 2023](#), (Monitorovanie agropotravinárskeho obchodu EÚ. Vývoj v roku 2023), marec 2024.

²³ Draghi, M., [The future of European competitiveness. Part A: A competitiveness strategy for Europe \(Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti. Časť A: Stratégia konkurencieschopnosti pre Európu\)](#), september 2024, s.15.

závisí od dovážaných vstupov, ako sú hnojivá, krmivá a energia, a to zvyčajne zo zemepisne koncentrovaných regiónov. **Preto je nevyhnutné znižovať tieto strategické závislosti a znižovať riziko dodávateľských reťazcov** a zároveň podporovať prechod na čisté nízkouhlíkové hospodárstvo, ktoré čoraz efektívnejšie využíva zdroje²⁴.

Pokiaľ ide o kľúčovú závislosť od dovozu, **zásobovanie** Únie **bielkovinami** závisí vo veľkej miere od kvalitného dovozu z obmedzeného počtu krajín pôvodu, v dôsledku čoho je náš potravinový systém zraniteľný voči výkyvom na svetovom trhu a rizikám ohrozujúcim udržateľnosť²⁵. Musíme zvážiť spôsob, akým sa bielkoviny v EÚ produkujú a spotrebúvajú. Komisia preto **vypracuje komplexný plán** na riešenie týchto výziev, ktorý bude zahŕňať politiku, výskum a úsilie na mieste o vytvorenie sebestačnejšieho a udržateľnejšieho bielkovinového systému EÚ a zároveň diverzifikuje dovoz.

Ďalšou dôležitou závislosťou sú **dovážané suroviny a hnojivá**, ktoré sú nevyhnutné pre výrobu potravín a potravinovú bezpečnosť. Zvyšuje sa koncentrácia dovozu len z niekoľkých krajín pôvodu, najmä pokiaľ ide o močovinu, pričom približne 88 % dovozu EÚ pochádza zo štyroch krajín²⁶. Zníženie týchto závislostí je výhodné pre všetky strany: i) pre **konkurencieschopnosť európskeho čistého priemyslu**, tým že sa podporí domáca výroba hnojív; ii) pre **poľnohospodárov**, ktorí môžu rátať so spoľahlivými dodávkami a stabilnými cenami; a iii) pre **životné prostredie a klímu** tým, že sa podporí prechod na nízkouhlíkové hnojivá a recyklované živiny, ako sú RENURE a vhodne spracovaný digestát, a ich efektívne využitie.

Pokiaľ ide o budúcnosť, budúce rozširovanie EÚ prinesie príležitosti pre odolnosť EÚ, s cieľom zachovať a posilniť kapacitu výroby a vývozu v súčasných aj budúcich členských štátoch, čím sa posilní strategická autonómia a váha EÚ v celosvetovom agropotravinárskom obchode. Existujú však aj výzvy, ktoré si vyžadujú dôkladné zváženie, a to najmä pokiaľ ide o vplyv na poľnohospodárov EÚ. Príprava na výzvy pre poľnohospodárov EÚ a ich účinné riešenie budú zásadné pre využitie príležitostí, ktoré ponúka rozširovanie, a to aj preto, že by to mohlo uľahčiť postupné začlenenie kandidátskych krajín do jednotného trhu a zároveň by mohli napredovať k plnému členstvu v EÚ.

Smerom k spravodlivejšej hospodárskej súťaži na celosvetovej úrovni

Prístup Únie k **spravodlivejším podmienkam na celosvetovej úrovni** bude pozostávať z dvojakých opatrení, ktoré musia ísť ruka v ruku:

a) z celosvetovej i bilaterálnej spolupráce

²⁴ Španielsky národný úrad pre prognózu a stratégiu, [Resilient EU 2030 A future-oriented approach to reinforce the EU's Open Strategic Autonomy and Global Leadership](#) (Odolná EÚ 2030, Prístup orientovaný na budúcnosť s cieľom posilniť otvorenú strategickú autonómiu a vedúce postavenie EÚ vo svete), 2023.

²⁵ Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, [Protein supply and demand \(Ponuka bielkovín a dopyt po nich\)](#), september 2024.

²⁶ Dovoz močoviny vo výške 38 % z Egypta, 33 % z Ruska a Bieloruska a 19 % z Alžírka, Zdroj: Európska komisia, GR pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/fertilisers_en, údaje z februára 2025.

V súčasnom geopolitickom kontexte je jasné, že dosiahnuť **konsenzus o poľnohospodárskych a potravinových normách na celosvetovej úrovni** bude čoraz ťažšie.

EÚ však bude naďalej spolupracovať v rámci koncepcie Tím Európa s našimi partnermi a kľúčovými medzinárodnými organizáciami s cieľom posilniť prísnejšie vykonávanie medzinárodne dohodnutých záväzkov a zvýšiť ich ambície dosiahnuť celosvetovo udržateľné potravinové systémy v súlade s Agendou 2030 a cieľmi udržateľného rozvoja. Prioritou bude zvýšenie celosvetových noriem v medzinárodných normalizačných orgánoch v oblastiach, ktoré sú rozhodujúce pre zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže, najmä pokiaľ ide o prípravky na ochranu rastlín a dobré životné podmienky zvierat. **Komisia v roku 2025 predstaví členským štátom opatrenie zamerané na prehĺbenie reciprocity, aby ho ďalej rozpracovali.** Po druhé, Únia bude spolupracovať s FAO a našimi medzinárodnými partnermi na podpore rozvoja spoločného prístupu s cieľom umožniť porovnateľné a spravodlivé posúdenie aspektov udržateľnosti výroby potravín na celom svete. Tým sa doplní práca EÚ na referenčnom porovnávaní udržateľnosti.

EÚ bude asertívnejšia pri strategickej podpore a obrane **vývozu výrobkov EÚ**, pričom zabezpečí, aby tretie krajiny mali prospech z vykonávania opatrení na uľahčenie obchodu (napr. predbežné zaradenie do zoznamu) za predpokladu, že budú takisto uplatňovať podobné opatrenia na EÚ. Posilníme našu **agropotravinovú hospodársku diplomaciu** a špecializované misie na vysokej úrovni.

Na **bilaterálnej úrovni** sa posilnia existujúce bilaterálne dialógy o poľnohospodárskej politike a nadviažu sa nové **partnerské dialógy v oblasti agropotravinárskej politiky** s kľúčovými bilaterálnymi, regionálnymi a kontinentálnymi partnermi. Strategické a komplexné partnerstvá s naším južným susedstvom a nadchádzajúci nový pakt pre Stredozemie ponúkajú v tejto súvislosti veľké príležitosti. EÚ v plnom rozsahu využije aj bilaterálne rokovania a dohody o voľnom obchode. Záujmy európskych poľnohospodárov sa budú naďalej chrániť. EÚ posilní vykonávanie a presadzovanie kapitol/ustanovení o obchode a udržateľnom rozvoji, ako aj kapitol o udržateľných potravinových systémoch, a to cielenejšími a operatívnymi prioritami a opatreniami pre jednotlivé krajiny, v prípade potreby vrátane zohľadnenia potreby aj vo vzťahu ku konkrétnym sektorom činnosti. V rámci partnerských dialógov budeme venovať osobitnú pozornosť možnému vplyvu regulačných politík EÚ na miestne agropotravinárske systémy a zabezpečíme súdržnosť medzi vnútornými a vonkajšími politikami EÚ týkajúcimi sa poľnohospodárstva, životného prostredia, klímy a zdravia.

b) Rámec Únie pre konkurencieschopný agropotravinársky sektor

Únia zároveň na svojom území zabezpečí, aby ambiciózne normy EÚ nevedli k hospodárskym, environmentálnym a sociálnym únikom a aby sa európsky agropotravinársky sektor nedostal bez zodpovedajúcej reciprocity do konkurenčnej nevýhody. Na tento účel bude **EÚ vo svojich politikách dôsledne vykonávať kontrolu MSP a konkurencieschopnosti**, ako sa uvádza v kompase pre konkurencieschopnosť. Bude pritom dôsledne posudzovať vplyv právnych predpisov Únie na poľnohospodárov a agropotravinárske MSP v EÚ, obchod a riziká vzniku únikov a dôkladne preskúma dôsledky dohôd o voľnom obchode, o ktorých sa rokuje, pre poľnohospodárov EÚ aj pre globálnu udržateľnosť.

S cieľom zabezpečiť, aby sa zohľadňovali obavy EÚ týkajúce sa dobrých životných podmienok zvierat a ochrany životného prostredia a aby sa zachovali morálne hodnoty

EÚ v reakcii na spoločenský dopyt, Komisia sa v súlade s medzinárodnými pravidlami bude usilovať o **väčšie zosúladenie výrobných noriem, ktoré sa uplatňujú na dovážané výrobky, a to najmä pokiaľ ide o pesticídy a dobré životné podmienky zvierat.**

V tejto súvislosti Komisia stanoví zásadu, **že najnebezpečnejšie pesticídy zakázané v EÚ zo zdravotných a environmentálnych dôvodov sa nebudú môcť znova dostať do EÚ v podobe dovážaných výrobkov.** S cieľom pokročiť v tejto oblasti Komisia v roku 2025 začne posúdenie vplyvu, v ktorom sa zväží vplyv na konkurenčné postavenie EÚ a medzinárodné dôsledky a v prípade potreby navrhne zmeny uplatniteľného právneho rámca. Podobne Komisia posúdi aj otázku vývozu nebezpečných chemikálií vrátane pesticídov, ktoré sú v EÚ zakázané²⁷.

Bezpečnosť potravín a krmív, zdravie zvierat a rastlín predstavujú ďalší nedotknuteľný prvok politiky Únie v oblasti dovozu. Normy EÚ v oblasti výrobkov sú najvyššie na svete a zaisťujú, že všetky dovážané agropotravinové výrobky sú bezpečné. Komisia zabezpečí riadne vykonávanie a presadzovanie príslušných právnych predpisov v oblasti bezpečnosti potravín. **Zriadi sa osobitná pracovná skupina,** ktorá bude čerpať odborné znalosti a sily od Komisie a členských štátov, čím sa výrazne zvýši reakcia Únie na ďalšie **posilnenie kontroly dovozu vrátane výrazného posilnenia kontrol na mieste.**

V oblasti **dobrých životných podmienok zvierat** Komisia zabezpečí, aby sa v budúcich legislatívnych návrhoch uplatňovali rovnaké normy na výrobky vyrobené v EÚ a na výrobky dovážané z tretích krajín, pričom sa bude zaoberať aj otázkami a obavami týkajúcimi sa presadzovania práva, ktoré vyjadrili občania EÚ. Cielené preskúmanie právnych predpisov v oblasti **dobrých životných podmienok zvierat** poskytne príležitosť na ich uplatňovanie v súlade s pravidlami WTO a na základe posúdenia vplyvu.

Ak sa naši obchodní partneri uchýľujú k nekalej hospodárskej súťaži a jednostranným opatreniam, ktoré sa nezákonne zameriavajú na náš agropotravinársky sektor alebo na agropotravinársky sektor jednotlivých členských štátov s cieľom rozdeliť nás ako Úniu, EÚ využije všetky ochranné nástroje, ktoré má k dispozícii. Únia vytvorí (v roku 2025) ambicióznou **jednotnú bezpečnostnú sieť** pre agropotravinársky sektor EÚ. V prípadoch hospodárskeho nátlaku zo strany krajín mimo EÚ na EÚ alebo jej členské štáty bude Únia chrániť agropotravinársky sektor všetkými dostupnými prostriedkami, a to podľa potreby aj v kontexte WTO alebo autonómnych nástrojov EÚ, ako je nástroj proti nátlaku.

Komisia bude tiež spolupracovať s EIB s cieľom poskytovať **vývozné úvery,** ktoré znižujú riziko vývozu pre agropotravinársky sektor Únie.

V tejto súvislosti bude v budúcom VFR zohrávať dôležitú úlohu rezerva vo výške jednej miliardy eur ohlásená v rámci dohody medzi EÚ a Mercosurom.

Okrem toho sa Komisia bude snažiť posilniť konkurencieschopnosť a odolnosť citlivých sektorov, ako je chov hospodárskych zvierat, predloží **balík zjednodušujúcich opatrení,** ktorý prispeje ku konkurencieschopnosti európskych poľnohospodárov a zároveň sa zachová príspevok k spoločenským cieľom, navrhne **rozšírenie označovania krajiny**

²⁷ Európska komisia (2020), Chemikálie – stratégia udržateľnosti. Na ceste k životnému prostrediu bez toxických látok, COM(2020) 667 final.

pôvodu v súlade so sektorovými osobitosťami a pravidlami jednotného trhu a zintenzívni svoju propagačnú politiku.

Pripravenosť a odolnosť agropotravinárskeho sektora voči rizikám

„Musíme byť lepšie pripravení nielen na prežitie, ale aj na to, aby sme v tejto novej realite prosperovali,“ uvádza sa v Niinistöovej správe²⁸. Túto novú realitu poznačili významné otrasy od pandémie, ruskej útočnej vojny a narušení trhu až po choroby zvierat/rastlín a nestabilnú geopolitickú situáciu. Navyše extrémne výkyvy počasia, hoci sú relatívne zriedkavé, sú čoraz častejšie, zatiaľ čo zrážkové pomery sa menia.

Poľnohospodári sú v popredí mnohých z týchto kríz. Rastúci počet rizík, hrozieb a neistôt si vyžaduje ambiciózny **európsky prístup k riadeniu rizík a kríz**, ktorým by sa **preskúmal a posilnil súbor nástrojov na lepšie riadenie rizík a kríz** na úrovni EÚ.

Po prvé, posilnia sa stimuly pre poľnohospodárov, aby sa znížila ich zraniteľnosť a vystavenie rizikám adaptáciou na úrovni poľnohospodárskych podnikov, ako aj stimuly pre poľnohospodárov, aby sa podieľali na rizikách (napr. cez organizácie výrobcov alebo družstiev). Poľnohospodárstvo EÚ odolné proti zmene klímy sa musí opierať o **politiky prispôbené miestnym, regionálnym a vnútroštátnym potrebám** a podporovať poľnohospodárske postupy a intervencie, vďaka ktorým je miestna poľnohospodárska výroba pripravená na budúce klimatické podmienky.

Na základe skúseností s iniciatívami uskutočnenými v posledných rokoch²⁹ sú potrebné ďalšie kroky. Nadchádzajúci **európsky plán adaptácie na zmenu klímy** a nadchádzajúca **stratégia odolnosti vodohospodárskeho sektora** budú zohrávať dôležitú úlohu, najmä pri podpore členských štátov v oblasti pripravenosti a plánovania a pri riešení rizík a vplyvov zmeny klímy na energetiku, dopravu a inú infraštruktúru, vodu, potraviny a pôdu v mestách i vo vidieckych oblastiach.

Budúca SPP bude cielenejšie podporovať opatrenia a investície, ktoré zvyšujú odolnosť poľnohospodárskeho sektora proti meniacim sa podmienkam. Na miestach, na ktorých súčasná výroba nie je dlhodobou udržateľná, budú potrebné ambicióznejšie transformačné zmeny, napríklad prostredníctvom nových miestnych stratégií, výskumu a inovácií vrátane nových genómových techník na produkciu plodín odolnejších voči zmene klímy.

Po druhé, sú potrebné ambiciózne opatrenia v oblasti pripravenosti na riziká, poistenia a znižovania rizika. V tejto oblasti bude mať zásadný význam spolupráca s **Európskou investičnou bankou (EIB)**, bankami, poisťovcami a zaisťovcami spoločnosťami a aktérmi v hodnotovom reťazci. To by malo viesť k lepšiemu rozloženiu rizík a zlepšeniu prístupnosti a cenovej dostupnosti poľnohospodárskeho poistenia pre poľnohospodárov.

Po tretie, Komisia a členské štáty musia zabezpečiť **súdržnosť politik medzi nástrojmi riadenia rizík a krízového riadenia**, ako aj väčšiu flexibilitu. Nástroje krízového riadenia by mali povzbudzovať poľnohospodárov, aby proaktívne riadili riziká, a členské štáty, aby pracovali na účinných a prispôbených stratégiách riadenia rizík.

Okrem toho by sa malo starostlivo posúdiť **fungovanie poľnohospodárskej rezervy** s cieľom preorientovať ju na konkrétne krízy veľkého rozsahu, ako sú závažné narušenia

²⁸ Niinistö, S., *Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Spoločne vo väčšom bezpečí – posilnenie európskej civilnej a vojenskej pripravenosti a pohotovosti), 2024, s. 4.

²⁹ *The EU Strategy on Adaptation to Climate Change, the Communication on Managing Climate Risks and the CAP* (Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, oznámenie o riadení klimatických rizík a SPP).

trhu a problémy týkajúce sa zdravia zvierat/rastlín. Okrem toho by poskytovanie výnimočnej podpory poľnohospodárom malo byť lepšie prepojené s primeraným riadením rizík a preventívnymi opatreniami.

V nadväznosti na Niinistövu správu by EÚ mala zvýšiť svoju úroveň pripravenosti v oblasti potravinovej bezpečnosti v celom potravinovom reťazci. Činnosti **Európskeho mechanizmu pripravenosti a reakcie na krízu potravinovej bezpečnosti (EFSCM)** by mali pokračovať, mali by sa ďalej rozvíjať a prepojiť s celkovým krízovým riadením EÚ v rámci nadrezortného prístupu. V súlade s nadchádzajúcou **stratégiou pripravenosti Únie** by sa v záujme pripravenosti mali hľadať synergie a väčšia koordinácia. Okrem toho by sa mohli preskúmať nové osobitné nástroje pre poľnohospodárstvo a potraviny týkajúce sa potravinových rezerv, spoločného obstarávania a zvýšenej transparentnosti v čase kríz. Podobne ako v iných nevyhnutných sektoroch, ako je zdravotníctvo, by sa na vnútroštátnej a regionálnej úrovni mali vypracovať celostné plány pripravenosti a reakcie, ktoré by zahŕňali všetky aspekty relevantné pre celý potravinový dodávateľský reťazec v rámci širšieho prístupu EÚ k pripravenosti.

Podpora odolnosti poľnohospodárskych trhov

Geopolitické udalosti vedúce k narušeniu obchodu, globálna hospodárska súťaž, vplyvy extrémnych poveternostných javov a meniace sa modely spotreby sú zdrojom neistoty na mnohých komoditných trhoch, od vína, obilnín, živočíšnych výrobkov až po olivový olej. Komisia pozorne monitoruje všetky trhy a rýchlo koná v prípade zhoršenia situácie na trhu.

Osobitná situácia v sektore vinohradníctva a vinárstva si takúto reakciu vyžaduje a Komisia v roku 2025 pristúpi k vykonávaniu odporúčaní skupiny na vysokej úrovni pre politiku v sektore vinohradníctva a vinárstva³⁰.

Sektor chovu hospodárskych zvierat v EÚ je obzvlášť zraniteľný voči rôznym otrasom a celosvetovej hospodárskej súťaži. Prísne normy EÚ vyžadujú, aby chovatelia hospodárskych zvierat v EÚ boli svetovými lídrami, ale ich úsilie nie je opätované na celosvetovej úrovni, kde súťažia za nerovnakých podmienok. Takéto normy sú spojené aj s nákladmi, ktoré trh nie vždy odmeňuje. **Hospodárske zvieratá sú a zostanú dôležitou súčasťou poľnohospodárstva, konkurencieschopnosti a súdržnosti EÚ.** Udržateľný chov hospodárskych zvierat má zásadný význam pre hospodárstvo EÚ, životaschopnosť vidieckych oblastí a zachovávanie životného prostredia a vidieckej krajiny. Je to sektor, v ktorom môžu inovácie prosperovať a priniesť hmatateľné výhody.

Sektor **chovu hospodárskych zvierat v EÚ si vyžaduje dlhodobú víziu**, ktorá rešpektuje rozmanitosť a udržateľnosť živočíšnej výroby v celej Európe. Ochrana tejto rozmanitosti znamená, že nemožno uplatňovať univerzálny prístup, ale skôr ciele územné riešenia pre konkurencieschopnosť a udržateľnosť tohto sektora. Silný impulzom by mohlo byť vytvorenie priaznivých podmienok pre rozvoj „reťazca excelentnosti živočíšnej výroby“. Komisia začne činnosť **pracovnej skupiny pre chov hospodárskych zvierat** s cieľom vypracovať politické stratégie, ktorými sa: a) určia výzvy tohto sektora vrátane celosvetovej hospodárskej súťaže; b) navrhnú vhodné

---

³⁰ Skupina na vysokej úrovni pre politiku v sektore vinohradníctva a vinárstva, [Policy Recommendations for the Future of the EU Wine Sector](#) (Politické odporúčania pre budúcnosť sektora vinohradníctva a vinárstva), december 2024.

nástroje, ktoré majú sektoru pomôcť a v odôvodnených prípadoch recipročné opatrenia; c) budú hľadať spôsoby riešenia jeho klimatickej/environmentálnej stopy vrátane spôsobov, ako zhodnotiť prepojenie medzi živočíšnou výrobou a zachovávaním trávnych porastov cenných z hľadiska životného prostredia a klímy extenzívnejšími systémami chovu hospodárskych zvierat, ktoré sú prospešné pre zachovanie biodiverzity a krajiny; d) podporia investície, technologický rozvoj a inovácie a e) posilní rozvoj udržateľných výrobných modelov.

Zníženie byrokracie s cieľom podporiť konkurencieschopný agropotravinársky sektor

Poľnohospodári by mali byť podnikateľmi a poskytovateľmi a nemali by znášať zbytočnú byrokratickú alebo regulačnú záťaž. Ako sa uvádza v Draghiho správe o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti, nadmerné požiadavky a oznamovacie povinnosti brzdia konkurencieschopnosť hospodárstva EÚ a inovácie.

Komisia vynaloží bezprecedentné úsilie o zjednodušenie³¹, a to aj v poľnohospodárstve. Nie je úlohou Únie podrobne navrhovať postupy, ktoré sa musia dodržiavať v poľnohospodárskych podnikoch. Početné žiadosti o výnimky z týchto povinností, často odôvodnené na základe vnútroštátnych a regionálnych špecifik, ukázali, že univerzálne prístupy nie sú pre takýto diverzifikovaný sektor najvhodnejším nástrojom.

Okrem toho musí existovať lepšie rozdelenie zaťaženia, pokiaľ ide o implementáciu nariadení a požiadaviek medzi poľnohospodármi a členskými štátmi, spolu so záťažovým testom a kontrolou skutočného stavu existujúcich a nových právnych predpisov. Rovnako by sa malo zabráňovať tzv. gold-platingu a nevyhnutné je súhrnné posúdenie vplyvov.

Pozitívne vyhliadky na zjednodušenie prinášajú nové technológie. Napríklad satelity na pozorovanie Zeme pomáhajú znížiť počet kontrol na mieste a redukovať oznamovacie povinnosti poskytovaním údajov v reálnom čase a použiteľných údajov na úrovni poľnohospodárskych podnikov. Integrácia satelitnej technológie vedie k lepšiemu využívaniu zdrojov, zníženiu vstupných nákladov a lepšej udržateľnosti. Rovnako aj kontinuita a vývoj vesmírnych prostriedkov EÚ, t. j. Copernicus a Galileo, budú naďalej prispievať k zjednodušeniu a konkurencieschopnosti. Okrem toho by technológie zdieľania údajov mohli znížiť byrokraciu tým, že by poskytlí efektívnejšie a automatizovanejšie možnosti podávania správ.

Komisia v druhom štvrtroku 2025 navrhne komplexný **balík na zjednodušenie súčasného legislatívneho rámca v oblasti poľnohospodárstva**, ktorý prinesie: i) zjednodušenie a zefektívnenie požiadaviek na úrovni poľnohospodárskych podnikov, ktoré lepšie zohľadňujú rôzne situácie a poľnohospodárske postupy (ako je ekologické poľnohospodárstvo); ii) zefektívnenie podpory pre menšie a stredné poľnohospodárske podniky väčším využívaním zjednodušených platieb; iii) posilnenie konkurencieschopnosti prostredníctvom lepšieho a zjednodušeného plánovania a prístupu k finančným nástrojom dostupným v rámci súčasného VFR; iv) väčšiu flexibilitu členským štátom pri riadení strategických plánov.

Komisia bude okrem toho v roku 2025 pracovať na vypracovaní **prierezového balíka opatrení na zjednodušenie právnych predpisov**, ktorý zabezpečí zmysluplné zjednodušenie v iných oblastiach politiky, než je SPP, ktoré majú vplyv na

³¹ Európska komisia (2025), *Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ*, COM(2025) 30 final.

poľnohospodárov, potravinárske a krmivárske podniky a súvisiace správne orgány. Zameria sa na prvky, ktoré pomôžu poľnohospodárom a potravinárskym a krmivárskym podnikom byť konkurencieschopnejšími a odolnejšími, a to aj vzhľadom na geopolitické otrasy a globálnu hospodársku súťaž.

3.3. Zabezpečenie odolnosti agropotravinárskeho sektora voči budúcim zmenám tak, aby fungoval ruka v ruke s prírodou

Viac než akýkoľvek iný sektor je výroba potravín založená na prírode a ekosystémoch a je s nimi neoddeliteľne spätá. Odolnosť poľnohospodárov a ich schopnosť produkovať potraviny v dlhodobom horizonte závisí od odolnosti ekosystémov, starostlivosti o pôdu, boja proti škodcom a chorobám, opeľovania plodín, kvality a dostupnosti vody, čistého ovzdušia a klimatických podmienok. Cieľom EÚ je dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu, bojovať proti zhoršovaniu životného prostredia a zvrátiť ho. Agropotravinársky sektor má k dosiahnutiu tohto cieľa významne prispievať a čerpať z toho výhody.

Ekologická transformácia musí zároveň starostlivo začleniť hospodárske výzvy a výzvy spojené s implementáciou, ako aj potrebu spravodlivej transformácie zo sociálneho hľadiska. Musí tiež uznať osobitosti poľnohospodárstva: na jednej strane bude mať poľnohospodárstvo vždy určitý dosah na prírodné zdroje s obmedzeniami z hľadiska zmierňovania zmeny klímy v porovnaní s inými odvetviami hospodárstva. Podobne sa situácia výrazne líši v jednotlivých regiónoch a územiach. To si, prirodzene, vyžaduje dobre prispôbené a cielené riešenia vrátane riešení blízkych prírode.

Kde dekarbonizácia a konkurencieschopnosť idú ruka v ruke

Poľnohospodárske činnosti môžu odstraňovať uhlík z atmosféry a ukladať ho do pôdy a biomasy; tieto činnosti vo väčšine prípadov tiež zvyšujú odolnosť výroby potravín voči škodám súvisiacim s klímou, a tým prispievajú k potravinovej bezpečnosti. Keďže k zníženiu emisií musia prispievať všetky odvetvia, opatrenia v oblasti klímy v agropotravinárskom sektore sú nevyhnutné na splnenie širšieho cieľa, ktorým je **klimaticky neutrálna a odolná EÚ do roku 2050**.

Komisia očakáva, že poľnohospodárstvo dosiahne zníženie emisií v súlade s cieľom EÚ v oblasti klímy do roku 2030. Na základe toho Komisia zväží spôsoby, ako môže sektor poľnohospodárstva prispieť k cieľu EÚ v oblasti klímy do roku 2040, pričom zohľadní **osobitosti tohto sektora a zameria sa na jeho konkurencieschopnosť, potrebu zaistiť potravinovú bezpečnosť a posilniť biohospodárstvo, a to v dialógu s týmto odvetvím a členskými štátmi**. Tento prístup sa odrazí v preskúmaní príslušných právnych predpisov upravujúcich emisie skleníkových plynov a ich odstraňovanie zo sektora poľnohospodárstva a sektora využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva.

Vďaka **účinným politikám, ktoré odmeňujú osvedčené postupy a prístupy prispôbené špecifickým požiadavkám**, existuje priestor na ďalšie znížovanie emisií zo sektora poľnohospodárstva a zároveň na zlepšenie odstraňovania uhlíka v sektore pôdy, zo zeme a z lesov. Pokiaľ ide o prevládajúce emisie z hospodárskych zvierat, odporúčania z odvetvia chovu hospodárskych zvierat budú slúžiť ako základ pre ďalší rozvoj súboru prispôbených opatrení na podporu tohto odvetvia a regiónov v ich úsilí o zníženie emisií. K tomu prispeje aj technologický pokrok, a to aj v stratégiách kŕmenia. V tejto súvislosti sa v rámci budúcej SPP posúdi, ako čo najlepšie podporiť

poľnohospodárov pri ďalšom znižovaní emisií skleníkových plynov z ich poľnohospodárskych činností a činností súvisiacich s chovom hospodárskych zvierat.

Potravinársky a nápojový priemysel, ako aj maloobchodný sektor budú takisto zohrávať kľúčovú úlohu pri prispievaní k dosiahnutiu cieľa v oblasti klímy do roku 2040 a k ochrane životného prostredia. Mali by sa zaviesť jasné politiky a stimuly na realizáciu inovačného potenciálu v potravinovom systéme a biohospodárstve ako celku, ako aj na poskytovanie zdravých, cenovo dostupných a udržateľných potravín občanom EÚ.

Stimulovanie udržateľnosti

Poľnohospodári využívajú environmentálnu udržateľnosť vo výrobe čoraz častejšie. Príležitosti vyplývajúce z ochrany prírody a klímy môžu byť pre európske poľnohospodárstvo **pozitívom**. Práca s prírodou zabezpečuje odolnosť poľnohospodárstva pre budúce generácie a v tejto oblasti sa už podnikli postupné kroky na prítiahnutie finančných prostriedkov zo súkromného sektora, čo by sa popri verejnej podpore malo ďalej preskúmať ako doplnkový zdroj príjmu. Pokiaľ ide o odstraňovanie uhlíka, uhlíkové pôdohospodárstvo a ukladanie uhlíka, tieto prístupy sa v EÚ zharmonizujú vďaka certifikačnému rámcu odstraňovania uhlíka a uhlíkového pôdohospodárstva (CRCF). Pripravované harmonizované metodiky CRCF a pravidlá overovania v tejto súvislosti prinesú väčšiu jasnosť.

V posledných rokoch však európske poľnohospodárske podniky zaznamenali **výrazné znásobenie noriem udržateľnosti, certifikácií a požiadaviek na podávanie správ**, ktoré stanovili rôzni aktéri, organizácie a inštitúcie, či už verejné, alebo súkromné. Tieto rôzne metodiky a požiadavky na podávanie správ sa týkajú širokej škály aspektov súvisiacich s udržateľnosťou a vedú k fragmentovanému prostrediu, ktoré sa vyznačuje nezrovnalosťami medzi normami, neporovnateľnosťou iniciatív a zavádzajúcimi signálmi, pokiaľ ide o ďalšie smerovanie. Poľnohospodárom to spôsobuje vysoké transakčné náklady a zmätok a prináša riziko praktík environmentálnych klamlivých tvrdení.

S cieľom riešiť tento problém Komisia okrem zjednodušenia a zefektívnenia požiadaviek EÚ vypracuje a postupne zavedie aj **dobrovoľný systém referenčného porovnávania hodnotení udržateľnosti v poľnohospodárskych podnikoch**, čím sa umožní, aby zjednodušenie a referenčné porovnávanie išli ruka v ruku. Podobné prístupy referenčného porovnávania by sa mohli vypracovať spolu s celým agropotravinárskym sektorom a rozšíriť sa naň, a to vrátane podpory výberu spotrebiteľov.

Príklad referenčného porovnávania: Kompas udržateľnosti v poľnohospodárskych podnikoch

Kompas udržateľnosti by mal **fungovať ako jednotné kontaktné miesto**, ktoré **zefektívňuje podávanie správ a znižuje administratívnu záťaž** pre poľnohospodárov, čo im umožní monitorovať a zaznamenávať údaje o udržateľnosti iba raz. Po druhé, tento kompas podporí poľnohospodárov pri postupnom zavádzaní udržateľnejších postupov a získavaní nových zdrojov financovania. Umožní im lepšie merať a **porovnávať svoje výsledky v oblasti udržateľnosti a preukázať poskytovanie ekosystémových služieb** vďaka jednoduchšiemu zdieľaniu údajov. Po tretie, lepšie meranie a podávanie správ môže pomôcť navrhovať verejné politiky **primeraným spôsobom**. Tento dobrovoľný systém posudzovania udržateľnosti v poľnohospodárskych podnikoch sa vypracuje na základe **participatívneho prístupu zdola nahor zameraného na zákazníka**.

Poľnohospodárstvo a príroda

Aby poľnohospodárstvo a príroda išli ruka v ruke, vyžaduje sa **lepšie vykonávanie, zefektívnenie a presadzovanie existujúcich právnych predpisov** a využívanie stimulov a nových trhových nástrojov na podporu zmeny.

Okrem toho poľnohospodári potrebujú pokročilejší súbor nástrojov, aby mohli hospodáriť spôsobom šetrným k prírode a dosiahnuť stanovené ciele. Tento súbor nástrojov si vyžaduje dobre nastavenú kombináciu lepšie cielenej verejnej podpory z budúcej SPP, investície do riešení priaznivých pre prírodu, viac hospodárskych stimulov, prispôsobené poradenstvo vychádzajúce z pokroku vo výskume a inováciách a pružnejšie regulačné prostredie.

Jedným z príkladov z tejto oblasti je ambícia EÚ znížiť používanie škodlivých pesticídov. Je to dôležité nielen pre dlhodobú odolnosť poľnohospodárstva, ale aj pre ochranu prírody a zdravia. Zavádzanie alternatív vo forme biologických alebo inovatívnych nízkorizikových prípravkov na ochranu rastlín však nenasledovalo rovnakým tempom ako sťahovanie účinných látok z trhu EÚ. Ak bude tento trend pokračovať, môže to ovplyvniť schopnosť EÚ zabezpečiť výrobu potravín. Komisia preto starostlivo zváži akýkoľvek ďalší zákaz pesticídov, ak ešte nie sú k dispozícii alternatívy, pokiaľ daný pesticíd nepredstavuje hrozbu pre ľudské zdravie alebo životné prostredie, od ktorého je životaschopnosť poľnohospodárstva závislá.

Komisia takisto v **roku 2025 v rámci balíka zjednodušujúcich opatrení vo štvrtom štvrtroku predloží návrh, ktorým sa urýchli prístup biopesticídov** na trh EÚ. V návrhu sa vymedzia účinné látky na biologickú ochranu, zavedie sa možnosť pre členské štáty udeľovať dočasné povolenia pre prípravky na ochranu rastlín obsahujúce takéto účinné látky na biologickú ochranu, zatiaľ čo stále prebieha ich hodnotenie, a vytvorí sa zrýchlený postup ich schvaľovania a povoľovania.

Okrem toho bude potrebné posilniť Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) o dodatočné zdroje na urýchlenie postupov hodnotenia rizika, aby mohol naďalej zohrávať ústrednú úlohu pri poskytovaní včasných, transparentných a nezávislých vedeckých odporúčaní. Uľahčí sa tým prístup inovatívnych prípravkov na ochranu rastlín na trh EÚ a zároveň sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany zdravia spotrebiteľov a životného prostredia.

Zdravá pôda je základom poľnohospodárstva – dnes aj v budúcnosti. Európske pôdy sú však pod tlakom faktorov, ako sú zmena klímy, strata biodiverzity, znečistenie a v niektorých prípadoch neudržateľné obhospodarovanie pôdy. Na riešenie tohto problému bude Komisia stimulovať a podporovať poľnohospodárske postupy, ktoré obnovujú, zachovávajú alebo zlepšujú zdravie pôdy. Aj naďalej má zásadný význam nepretržitá podpora ekologického poľnohospodárstva, pričom by sa mohli ďalej podporovať ďalšie integrované prístupy. V tejto súvislosti bude mať zásadný význam zavedenie nezávislých a **spoľahlivých poradenských služieb**, aby sa zabezpečilo, že sa poľnohospodári budú môcť opierať o najlepšie poznatky prospešné pre pôdu a poľnohospodárstvo.

Poľnohospodárstvo je vo veľkej miere **závislé od vody** a vyžaduje si stabilné a bezpečné zásobovanie, aby sa zabezpečilo zdravie a dobré životné podmienky plodín, hospodárskych zvierat a všetkých foriem života. Vodu však ohrozujú viaceré činitele vrátane odberu a znečistenia súvisiacich s poľnohospodárstvom. EÚ je čoraz viac zasiahnutá vodným stresom, keďže **nedostatok vody** ešte viac zhoršuje zmena klímy.

Nepriaznivé poveternostné javy v dôsledku zmeny klímy predstavujú hlavné riziko pre pestovanie plodín, najmä v južnej Európe³². Komisia čoskoro predloží **stratégiu pre odolnosť v oblasti vody**, v ktorej načrtne svoju reakciu na naliehavú potrebu efektívnejšieho využívania vody, zníženia znečistenia vody a riešenia výziev súvisiacich s nadmerným odberom z vodných zdrojov.

Osobitnú pozornosť treba venovať zlepšeniu **hospodárenia so živinami na úrovni poľnohospodárskych podnikov** a zvýšeniu obehovosti živín. Prioritou by malo byť riešenie oblastí s najväčším znečistením živinami a podpora integrovaných územných prístupov. Kľúčovým aspektom by bolo riadenie a kontrola živín pochádzajúcich z chovu hospodárskych zvierat s cieľom obmedziť negatívne externality, podporiť extenzifikáciu v regiónoch s vysokou koncentráciou hospodárskych zvierat a podporiť obehovosť, ktorá môže pomôcť znížiť používanie syntetických hnojív. **Hodnotenie smernice o dusičnanoch, ktoré sa má uskutočniť na konci roka 2025**, poskytne ďalšie dôkazy, ktoré budú podkladom pre diskusiu.

3.4. Oceňovanie potravín a podpora spravodlivých životných a pracovných podmienok v dynamických vidieckych oblastiach

Jedlo spája ľudí z rôznych území a regiónov. Prepája poľnohospodárov so spotrebiteľmi a mestské centrá s obyvateľmi vidieka. Poľnohospodári, rybári a potravinárska výroba sú lepidlom, ktoré udržiava silné vidiecke a pobrežné komunity a tvorí základ pre ďalšiu hospodársku činnosť. Dynamické vidiecke oblasti podporujú kvalitnú výrobu potravín, čo zase podporuje ich hospodárstvo. Oživenie tohto prepojenia potravín a územia, ako aj oživenie vidieckych oblastí bude mať zásadný význam pre budúcnosť poľnohospodárstva v Európe.

Spravodlivé životné a pracovné podmienky v európskych vidieckych a pobrežných oblastiach

Demografické výzvy, najmä trendy v oblasti starnutia a vyludňovania spolu so **slabou generačnou výmenou** vedú k poklesu populácie v produktívnom veku vo väčšine vidieckych a v mnohých pobrežných oblastiach v celej Únii.

V dôsledku geopolitického napätia a útočnej vojny Ruska proti Ukrajine sú najviac postihnutými oblasťami východných pohraničných regiónov EÚ vidiecke oblasti, ktoré sú obzvlášť zraniteľné a vyžadujú si pozornosť a osobitnú podporu. Sociálno-ekonomický pokles a čoraz väčší úbytok obyvateľstva tu budú mať ďalšie bezpečnostné dôsledky, pričom tieto prevažne vidiecke oblasti majú strategický význam pre bezpečnosť EÚ.

Okrem prístupu k pôde a ku kapitálu sú predpokladom životaschopnosti vidieckych oblastí a prilákania novej pracovnej sily do potravinárskeho sektora aj dostupnosť lepšieho vzdelávania, kvalitných pracovných miest a kariérnych príležitostí, lepšia mobilita, základné zdravotnícke služby a pripojiteľnosť. Výroba potravín a krmív v EÚ je závislá aj od poľnohospodárskych pracovníkov, ktorí často prichádzajú z iných členských štátov EÚ alebo z tretích krajín a príliš často pracujú v neistých podmienkach. Tento problém sa musí proaktívne riešiť a zohľadňovať vo verejných politikách, a to vo väčšej miere ako v minulosti. V tejto súvislosti zohrávajú dôležitú úlohu sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie v súlade s vnútroštátnym právom a tradíciami.

---

³² Európska environmentálna agentúra, *Európske posúdenie klimatických rizík*, 2024.

Poľnohospodárstvo je naplňujúca, ale aj náročná profesia, ktorá sa často vyznačuje nedostatočnou rovnováhou medzi pracovným a súkromným životom a častou izoláciou a osamelosťou, čo mnohokrát ovplyvňuje **duševné zdravie**. Miera samovrážd medzi poľnohospodármi je v niektorých členských štátoch o 20 % vyššia ako celoštátny priemer³³. Poľnohospodárske poradenské služby v rámci SPP môžu byť nápomocné pri zvyšovaní povedomia o duševnom zdraví a pracovných úrazoch prostredníctvom osobitného poradenstva pre poľnohospodárov. Napríklad írsky orgán Teagasc aktívne podporuje duševné zdravie poľnohospodárov a zvyšuje povedomie prostredníctvom svojich početných činností³⁴.

Popri SPP má niekoľko ďalších politík vrátane politiky súdržnosti významný vplyv na vidiecku oblasť a prispieva k sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti v Európe. Príspevok politiky súdržnosti k hospodárskej diverzifikácii a poskytovaniu infraštruktúry a súvisiacich služieb môže zohrávať významnejšiu úlohu pri pomoci vidieckym oblastiam zostať atraktívnymi miestami na život pre poľnohospodárov, ich rodiny a ďalších obyvateľov vidieka, ako aj stimulovať cestovný ruch. Najmä agroturistika môže poľnohospodárom poskytnúť komplementárny príjem.

Synergie a komplementárnosť sa musia ďalej posilňovať, aby sa zabezpečila účinná podpora a hmatateľný vplyv vo vidieckych oblastiach. Užšia koordinácia nástrojov financovania so sektorovými politikami môže prispieť k rozvoju vidieckych oblastí prostredníctvom integrovaného plánovania a implementačného úsilia.

V roku 2025 Komisia spustí **aktualizovaný akčný plán EÚ pre vidiek**, ktorý sa skonsoliduje s projektmi, iniciatívami a opatreniami z mnohých politík EÚ s cieľom reagovať na nové európske politické priority po roku 2027. **Zásada overovania vplyvov na vidiecku oblasť** vrátane posúdení územného vplyvu sa bude ďalej uplatňovať a bude mať dostatočné zdroje na úrovni EÚ. Okrem toho sa **vidiecky pakt**³⁵, vypracovaný v roku 2021 s cieľom poskytnúť rámec pre spoluprácu so zainteresovanými stranami, ďalej posilní ako nástroj na dialóg a zapojenie občianskej spoločnosti a vidieckych komunit, jednak do podpory vykonávania a jednak do diskusií o politikách. Komisia prijme aj ďalšie opatrenia na **riešenie cieleného šírenia dezinformácií** vo vidieckych oblastiach.

Významný potenciál pre hospodárstvo vidieckych oblastí má aj obehové hospodárstvo, najmä prostredníctvom biohospodárstva. V dlhodobej vízii pre vidiecku oblasť³⁶ Komisia odhadla, že ďalší rozvoj biohospodárstva povedie k vytvoreniu 400 000 nových kvalifikovaných pracovných miest do roku 2035 a až 700 000 do roku 2050, najmä vo vidieckych oblastiach.

Nástroje participatívneho miestneho rozvoja, ako je **LEADER/miestny rozvoj vedený komunitou a iné formy spolupráce, ako sú inteligentné dediny**, ktoré preukázali svoju efektívnosť, sa budú ďalej posilňovať. Konceptia **funkčných vidieckych oblastí** sa bude ďalej rozvíjať s cieľom riešiť rozdiely v dostupnosti a cenovej dostupnosti služieb pre obyvateľov vidieka v súlade so záväzkom Komisie riešiť potrebu účinného „práva

³³ Európska komisia (2023), *Oznámenie o komplexnom prístupe k duševnému zdraviu*, COM(2023) 298 final.

³⁴ Teagasc & Mental Health Ireland, *Sowing Seeds of Support: Positive Mental Health Guidance for the Farming Community* (Rozsievanie podpory: usmernenia o pozitívnom duševnom zdraví pre poľnohospodársku komunitu), 2024.

³⁵ [Rural Pact Platform homepage | Rural Pact Community Platform](#) (domovská stránka platformy vidieckeho paktu | platforma komunity vidieckeho paktu).

³⁶ Európska komisia (2021), *Dlhodobá vízia pre vidiecku oblasť EÚ – smerom k zabezpečeniu silnejších, prepojených, odolných a prosperujúcich vidieckych oblastí do roku 2040* COM(2021) 345 final.

zostať“ pre všetkých európskych občanov. Týka sa to všetkých vidieckych oblastí, najmä odľahlých oblastí a oblastí, ktoré nemajú okamžitý prístup k službám poskytovaným mestami. V týchto prípadoch zohrávajú malé a stredne veľké mestá dôležitú úlohu pri poskytovaní prístupu k službám a infraštruktúre.

Najvzdialenejšie regióny majú špecifiká, ktoré si vyžadujú osobitnú a cieleňú podporu. Komisia potvrdzuje dôležitosť programu POSEI pre podporu poľnohospodárov v najvzdialenejších regiónoch. Výsledky prebiehajúceho hodnotenia budú podkladom pre úvahy o tom, ako zabezpečiť, aby program POSEI mohol zaručiť dlhodobú budúcnosť poľnohospodárskeho sektora v najvzdialenejších regiónoch a ďalej prispievať k ich potravinovej bezpečnosti, sebestačnosti, konkurencieschopnosti a odolnosti.

S cieľom prilákať viac žien do poľnohospodárstva a umožniť výmenu skúseností zriadi Komisia **platformu Ženy v poľnohospodárstve**, ktorá posilní angažovanosť žien a rovnosť príležitostí v sektore poľnohospodárstva vďaka opatreniam, ktoré predložili členovia platformy. Platforma bude slúžiť aj ako fórum na diskusiu a výmenu osvedčených postupov.

Oceňovanie potravín: obnovenie dôležitého prepojenia medzi poľnohospodárstvom, územím a potravinami a využitie sily inovácií

V posledných desaťročiach sa vzťah spotrebiteľov k potravinám zmenil. Potraviny sa viac spracúvajú, menia sa stravovacie návyky a dodávateľské reťazce sú dlhšie a zložitejšie. Veľkým problémom zároveň zostáva cenová dostupnosť potravín, najmä pre domácnosti s nízkymi príjmami. Hoci sa prepojenie medzi poľnohospodárstvom, potravinami a územím oslabilo, meniace sa očakávania spoločnosti, pokiaľ ide o potraviny, predstavujú pre sektor poľnohospodárstva príležitosti. **Preto je veľmi dôležité vrátiť sa ku „koreňom“ a obnoviť prepojenie medzi potravinami, územím, sezónnosťou, kultúrami a miestnymi tradíciami.**

Pri transformácii zohrávajú dôležitú úlohu spotrebiteľia. Poľnohospodári a rybári čelia tlaku, aby zlepšili svoje environmentálne správanie, zatiaľ čo trh neodmeňuje už dosiahnutý pokrok a nestimuluje ďalšie postupy v záujme udržateľnosti.

Aby mohli prijímať informované rozhodnutia, **potrebujú spotrebiteľia prístup k dôveryhodným informáciám.** Komisia bude naďalej presadzovať právne predpisy EÚ na ochranu spotrebiteľa s cieľom brániť nekalým obchodným praktikám. Odhaľovanie zavádzajúcich tvrdení týkajúcich sa životného prostredia a nespoľahlivých značiek udržateľnosti je predpokladom na to, aby spotrebiteľia disponovali informáciami, ktoré potrebujú, aby sa mohli rozhodnúť pre udržateľné výrobky.

Potraviny sú kľúčovou súčasťou každej diskusie o budúcnosti poľnohospodárstva a výroby potravín v Európe. Ako ukazujú skúsenosti, je to zároveň **citlivá téma**, pokiaľ ide o sociálne a kultúrne tradície. V tejto kapitole sa identifikujú oblasti, v ktorých môže **činnosť Únie priniesť pridanú hodnotu** bez toho, aby sa zasahovalo do vnútroštátnych a regionálnych právomocí v politike v oblasti zdravia a do slobodnej voľby.

Miestne orgány majú často dobré predpoklady na to, aby sa angažovali v tom, ako formovať priaznivé potravinové prostredie prostredníctvom iniciatív vedených komunitami vrátane potravinových rád, ktoré podporujú dialóg o tom, ako zlepšiť cenovú dostupnosť a prístupnosť zdravých a kvalitných potravín. Komisia bude podporovať takéto iniciatívy na vnútroštátnej a regionálnej/miestnej úrovni a uľahčovať ďalšiu

výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi. Jedným zo spôsobov, ako môže Únia pomôcť, je preniesť tento dialóg a interakciu na úroveň EÚ.

Komisia bude preto každoročne viesť dialóg o potravinách s aktérmi potravinového systému vrátane spotrebiteľov, prvovýrobcov, priemyslu, maloobchodníkov, verejných orgánov a občianskej spoločnosti. Tento dialóg bude fórom na riešenie naliehavých otázok, ako je napríklad zmena v zložení potravín, zber údajov o príjme potravy a cenovej dostupnosti potravín. Na podporu tohto dialógu Komisia začne štúdiu o vplyve konzumácie takzvaných vysoko spracovaných potravín.

V tejto súvislosti by sa **dialóg o potravinách** mal zamerať aj na podporu výmeny najlepších postupov a monitorovanie spôsobu, akým sa v členských štátoch rieši potravinová chudoba, a to využívaním nástrojov EÚ a vnútroštátnych nástrojov vrátane sociálnych politík, školských programov a potravinových poukážok pre najzraniteľnejšie domácnosti.

Komisia okrem toho predloží právny návrh na posilnenie úlohy **verejného obstarávania**. Pri verejnom obstarávaní by sa mal uplatňovať prístup „najlepšej hodnoty“ s cieľom odmeňovať úsilie európskych poľnohospodárov, potravinárskeho priemyslu a služieb o kvalitu a udržateľnosť a malým a stredným podnikom (MSP) by sa mali poskytnúť príležitosti na účasť na takýchto činnostiach. To môže poskytnúť správne stimuly na podporu konzumácie miestnych sezónnych výrobkov a potravín vyrobených podľa prísnych environmentálnych a sociálnych noriem vrátane produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a potravín pochádzajúcich z kratších dodávateľských reťazcov. V tejto súvislosti má rozvoj **krátkych potravinových dodávateľských reťazcov** naďalej strategický význam pre zabezpečenie spravodlivejších cien pre poľnohospodárov a rybárov a lepšieho prístupu spotrebiteľov k čerstvým a sezónnym výrobkom.

Komisia okrem toho navrhne ciele preskúmanie úspešného **školského programu EÚ** s cieľom posilniť jeho vzdelávací rozmer prispôbený miestnym a regionálnym potrebám a tradíciám. **Propagačná politika** EÚ zostane strategickým politickým nástrojom, ktorý sa bude používať na zvýšenie informovanosti spotrebiteľov o poľnohospodárskych produktoch a produktoch rybolovu a akvakultúry EÚ, ako aj o systémoch kvality vrátane únijnej značky ekologického poľnohospodárstva. V tejto súvislosti bude Komisia naďalej pracovať na podpore ďalšieho využívania **zemepisných označení (ZO)**, ktoré sú účinným nástrojom pre európskych výrobcov pri zhodnocovaní svojich potravín a nápojov, zachovávaní potravinového dedičstva vo všetkých členských štátoch a vytváraní rastu a pracovných miest vo vidieckych oblastiach, v ktorých sa nachádzajú.

Prínos potravinárskeho priemyslu má zásadný význam pre rozvoj obchodných modelov, ktoré posilňujú všetky časti hodnotového reťazca a zameriavajú sa aj na dobré životné podmienky poľnohospodárov, rybárov, pracovníkov v sektore a spotrebiteľov. V tejto súvislosti je potrebný komplexný prístup na podporu **investícií do konkurencieschopnosti, inovácií, odolnosti a udržateľnosti v oblasti spracovania, distribúcie a predaja potravín s cieľom riešiť súčasné nedostatky a výzvy**. Komisia bude takisto naďalej veľmi aktívne podporovať zavádzanie a výsledky dosiahnuté vykonávaním **Kódexu správania EÚ v oblasti zodpovedného podnikania a marketingových postupov v potravinárstve** a vyhodnotí, či sú potrebné ďalšie opatrenia, ak úspechy dosiahnuté na základe kódexu správania nespĺňajú očakávané ambície. Mali by sa mobilizovať organizácie na podporu podnikania s cieľom lepšie podporovať MSP spracúvajúce potraviny a vytvoriť virtuálne inovačné centrá.

V tejto súvislosti môže vytváranie sietí MSP uľahčiť Európska platforma pre spoluprácu klastrov, ako aj nadchádzajúca platforma pre agropotravinovú transformáciu. Táto platforma uľahčí aj celkové vykonávanie uvedeného kódexu správania a spôsob transformácie agropotravinárskeho priemyselného ekosystému.

Keďže rozmanitá a vyvážená strava môže mať pozitívny vplyv na pohodu a zdravie ľudí, je dôležité, aby členské štáty pokročili v práci na monitorovaní účinkov určitých reklamných a marketingových praktík v oblasti potravín. Mal by sa preskúmať najmä vplyv na zdravie a pohodu najzraniteľnejších skupín spotrebiteľov, napríklad na deti.

Objavili sa **inovačné technológie**, a to aj v oblasti potravinárskych technológií, biotechnológií a biovýroby. Zachovanie inovačnej výhody Európy v týchto nových technológiách má zásadný význam pre zachovanie konkurencieschopnosti sektora a pre to, aby EÚ zostala svetovým lídrom v oblasti inovácií potravín. Zároveň sa niektoré inovácie potravín niekedy považujú za hrozbu pre tradície a kultúru v celej Európe. To si vyžaduje **intenzívnejší dialóg** o tejto otázke a lepšie znalosti s cieľom zabezpečiť, aby sa tieto inovácie mohli posudzovať inkluzívnym spôsobom, ktorý zohľadňuje aj sociálne, etické, hospodárske, environmentálne a kultúrne aspekty inovácií potravín.

A napokon, nové očakávania spoločnosti týkajúce sa potravín formujú správanie spotrebiteľov, najmä pokiaľ ide o dobré životné podmienky zvierat a pôvod výrobkov. Ak to bude dobre podporované, môže to predstavovať nové príležitosti pre poľnohospodárov. Na riešení tohto problému bude Komisia úzko spolupracovať s poľnohospodármi, potravinovým reťazcom a občianskou spoločnosťou a na tomto základe **predloží návrhy na revíziu existujúcich právnych predpisov v oblasti dobrých životných podmienok zvierat** vrátane svojho záväzku postupne ukončiť klieťkový chov. Táto revízia bude vychádzať z najnovších vedeckých dôkazov a zohľadní sociálno-ekonomický vplyv na poľnohospodárov a agropotravinový reťazec, pričom poskytne podporu a primerané, druhovo špecifické prechodné obdobia a spôsoby transformácie. V súvislosti s tým Komisia zväzi cieľené označovanie v súvislosti s **dobrymi životnými podmienkami zvierat** s cieľom reagovať na očakávania spoločnosti.

Kľúčovou prioritou nadchádzajúcich rokov je aj pokračujúce úsilie znižovať **potravinové straty a plytvanie potravinami**. Zníženie a ocenenie potravinových strát a plytvania potravinami bude prínosom nielen pre občanov a poľnohospodárov EÚ a všetkých ostatných aktérov v celom potravinovom dodávateľskom reťazci, ale zvýši aj udržateľnosť potravinového systému EÚ, čo prispeje k efektívnejšiemu využívaniu zdrojov a potravinovej bezpečnosti.

4. VYTVÁRANIE PRIAZNIVÉHO PROSTREDIA: UMIESTNENIE VÝSKUMU, INOVACÍ, ZNALOSTÍ A ZRUČNOSTÍ DO CENTRA AGROPOTRAVINÁRSKEHO HOSPODÁRSTVA EURÓPY

Digitalizácia ako hnacia sila ďalšieho pokroku v transformácii

Digitálna transformácia prebieha nebyvalou rýchlosťou a môže prispieť k rýchlemu zlepšeniu hospodárskej výkonnosti, odolnosti a udržateľnosti poľnohospodárskych podnikov. Pokročilé digitálne technológie vrátane **umelej inteligencie** v kombinácii s údajmi z internetu vecí a iných zdrojov môžu výrazne zlepšiť prevádzku a stimulovať inovácie a zásadne zmeniť spôsob, akým vyrábame potraviny, a to s ohľadom na životné prostredie, klímu a ľudí. Zavádzanie digitálnych nástrojov v poľnohospodárstve a iných

častiach potravinového systému však zaostáva. Medzi hlavné dôvody, prečo poľnohospodári v plnej miere nevyužívajú vlnu digitalizácie, patria vnímané vysoké náklady, nedostatok digitálnych zručností a dôvery, absencia prispôsobených riešení a problémy s pripojiteľnosťou.

Prioritou bude zabezpečiť pripojiteľnosť vo vidieckych oblastiach, najmä v odľahlých oblastiach, a zároveň využiť príležitosti, ktoré ponúkajú alternatívne riešenia v oblasti pripojiteľnosti a edge computing. Kľúčové sú aj investície do priaznivého prostredia, ako je **celoživotné vzdelávanie a poradenstvo v oblasti digitálnych zručností**, ako aj podpora **testovania a zavádzania**, a to aj kolektívne (napr. prostredníctvom družstiev). **Digitálne systémy** sa musia ďalej integrovať a harmonizovať, a to na účely zberu údajov poľnohospodármi, inými aktérmi potravinového systému, ako aj systémami členských štátov. Komisia bude presadzovať zásadu „**raz zozbierať, viackrát použiť**“, čím sa zníži záťaž poľnohospodárov spojená s podávaním správ, pričom sa vezmú do úvahy už existujúce a vyvíjajúce sa iniciatívy na úrovni EÚ, ako je spoločný európsky poľnohospodársky dátový priestor.

S cieľom splniť tieto výzvy **Komisia spustí digitálnu stratégiu EÚ pre poľnohospodárstvo**, aby tak umožnila prechod na poľnohospodárstvo a potravinárstvo pripravené na digitalizáciu a orientované na budúcnosť a zároveň sa vyhla možným nástrahám³⁷.

Znalosti, výskum a inovácie ako katalyzátory zmien

Nové **poznatky a inovácie sa musia dostať k poľnohospodárom a ďalším aktérom potravinového systému rýchlejšie a v širšom rozsahu**, pričom inovačné riešenia sa musia uplatňovať na úrovni poľnohospodárskych podnikov a priamo na mieste. Nezačínáme pri tom od nuly. Misia Pôda v rámci programu Horizont Európa podporuje poľnohospodárov pri prechode na udržateľné postupy obhospodarovania pôdy prostredníctvom kombinácie výskumu a inovácií a testovania a experimentovania na mieste, čo by malo pokračovať s cieľom dosiahnuť zdravé pôdy v EÚ do roku 2050.

Inovácia napreduje a mali by sme jej ísť v ústrety. Napríklad testovanie regulačných iniciatív, nových technológií alebo obchodných modelov v **experimentálnych prostrediach, tzv. sandboxoch** (napr. pre digitálne nástroje v poľnohospodárstve) **pred ich zavedením a inovačné obstarávanie** pomôžu odstrániť prekážky pre ďalšie inovácie pripravené pre poľnohospodárov.

Na dosiahnutie výsledkov prispôsobených potrebám poľnohospodárov by sa malo zintenzívniť **spoločné vytváranie** poznatkov a inovácií v miestnych experimentálnych strediskách v poľnohospodárskych podnikoch s poľnohospodármi, vedcami, inovátormi a podnikmi, napr. v živých laboratóriách.

Vypracovanie **nového strategického prístupu EÚ k výskumu a inováciám s cieľom zlepšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a vidieckych oblastí** bude mať zásadný význam pre efektívne zameranie investícií, zosúladenie budúcich priorít s vedeckým vývojom a využitie nových príležitostí.

---

³⁷ Barabanova, Y. a Krzysztofowicz, M., [Digital Transition: Long-term Implications for EU Farmers and Rural Communities](#) (Digitálna transformácia: dlhodobé dôsledky pre poľnohospodárov a vidiecke spoločenstvá EÚ), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2023, doi:10.2760/286916, JRC134571.

V tomto úsilí bude kľúčom k združovaniu zdrojov, talentov a výskumných infraštruktúr ďalšie posilňovanie existujúcich verejno-verejných a verejno-súkromných partnerstiev v oblasti výskumu a inovácií a zväzovanie nových partnerstiev. V tejto súvislosti je zásadná posilnená spolupráca so Stálym výborom pre poľnohospodársky výskum (SCAR). **Posilnenie medzinárodných partnerstiev a spolupráce s medzinárodnými organizáciami**, ako sú FAO, WOAH, CGIAR a OECD, pomôže na globálnej scéne priniesť inovatívne riešenia globálnych výziev a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj.

Inovácie v oblasti šľachtenia rastlín vrátane využívania biotechnologických nástrojov, ako sú nové genómové techniky (NGT), sú kľúčom k urýchleniu vývoja odrôd odolných voči zmene klímy, ktoré šetria zdroje, sú výživné a vysoko výnosné, čím prispievajú k potravinovej bezpečnosti a potravinovej sebestačnosti EÚ. NGT môžu produkovať aj mikroorganizmy s pozitívnym vplyvom na poľnohospodársku výrobu, čím by sa napríklad znížila potreba syntetických hnojív.

Na využívanie výhod týchto inovácií je v EÚ potrebný podporný regulačný rámec. Tým sa takisto zabezpečia rovnaké podmienky s rastúcim počtom tretích krajín, ktoré sú v procese prispôsobovania svojich právnych predpisov alebo tak už urobili. Preto je mimoriadne dôležité dokončiť legislatívny postup pre návrh Komisie o NGT a tento právny predpis rýchlo implementovať. Komisia je odhodlaná úzko spolupracovať s Radou a Európskym parlamentom s cieľom nájsť v blízkej budúcnosti výhľadovo orientovaný kompromis.

Posilnenie znalostných a inovačných systémov v poľnohospodárstve a podpora poradenstva

Nové poznatky a inovácie prameniace z programov EÚ v oblasti výskumu a inovácií musia byť široko dostupné a musia sa využívať v praxi. Členské štáty musia vynaložiť značné úsilie na **posilnenie poľnohospodárskych vedomostných a inovačných systémov** (AKIS) a zosúladiť zdroje so širšou škálou potrieb, ktoré tento sektor má, najmä s cieľom lepšie podporovať poľnohospodárov pri ich prechode na udržateľnosť. Na tento účel bude SPP naďalej poskytovať silnú podporu pri vykonávaní stratégií AKIS, ktorých základným kameňom je európske partnerstvo v oblasti inovácií (EIP) AGRI. Podporí aj ďalšie opatrenia na posilnenie úlohy **nezávislých a kompetentných poradcov** a rozvoj **atraktívnych ponúk odbornej prípravy**, ktoré reagujú na potreby poľnohospodárov počas ich celého pracovného života a sú obzvlášť prispôsobené **vyvíjajúcemu sa dopytu po zručnostiach** novej generácie poľnohospodárov a ich kariérnym vyhlídkam.

Riešenie **nedostatku zručností a nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami** v sektore poľnohospodárstva prostredníctvom predvídania a cielených investícií do kvalitnej odbornej prípravy a poradenstva bude kľúčom k prilákaniu novej generácie talentovaných poľnohospodárskych podnikateľov a vybudovaniu konkurencieschopného, udržateľného a odolného poľnohospodárskeho a potravinového systému. Nadchádzajúca **Únia zručností** poskytne nový impulz na podporu strategickejšieho prístupu k inkluzívnemu celoživotnému vzdelávaniu a rozvoju zručností v poľnohospodárstve a čo najlepšie využije dostupné nástroje na to, aby sa z poľnohospodárstva stala atraktívna a naplňujúca voľba povolania.

5. ZÁVER

Toto oznámenie predstavuje úvahy Komisie o budúcnosti poľnohospodárstva a potravinárstva v Európe. Európsky agropotravinársky sektor má mnoho silných stránok a

je lídrom, pokiaľ ide o zdravie, bezpečnosť, kvalitu, udržateľnosť a inovácie v potravinárskej výrobe. Na týchto silných stránkach musíme stavať. V súčasnom geopolitickom kontexte však Únia musí **zintenzívniť svoju reakciu** na výzvy, ktorým čelia poľnohospodári, rybári, ďalší vidiecki aktéri a agropotravinársky sektor, a pripraviť sa na budúcnosť **asertívnejšou politickou reakciou v prospech našej strategickej autonómie a potravinovej sebestačnosti** a zároveň sledovať svoje ciele v oblasti ochrany prírody a dekarbonizácie. Táto politická reakcia je zjednotená na základe **spoločnej vízie, ktorá bude tvoriť rámec pre prácu Komisie počas celého tohto mandátu** vo všetkých oblastiach politiky, ktoré majú vplyv na poľnohospodárstvo a potravinárstvo.

Realizácia tejto vízie sa nemôže diať len na úrovni EÚ. Vyžaduje si, aby nové generácie poľnohospodárov, agropotravinárskych subjektov, informovaných spotrebiteľov a vidieckych komunít prevzali úlohy súčasnej generácie ako podnikatelia, správcovia vidieka a aktéri zmien. Vyžaduje si to posilnený dialóg na všetkých úrovniach riadenia – s inštitúciami EÚ, s vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi i s našimi medzinárodnými partnermi.

Týmto oznámením sa preto začína takýto dialóg s cieľom obohatiť úvahy Komisie o ďalšom postupe v súvislosti so štyrmi prioritnými oblasťami a faktormi, ktoré ich umožnia uskutočniť. Mnohé z tém, ktoré sa v ňom spomínajú, sú citlivé a v spoločnosti o nich často nepanuje zhoda, najmä pokiaľ ide o aspekty týkajúce sa potravín, hospodárskych zvierat a budúcnosti SPP. Preto sa začala práca v ďalších oblastiach na rozpracovanie týchto kľúčových otázok a hľadanie riešení v úzkej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami a tvorcami politik. Zo skúseností vyplýva, že na takýto rôznorodý sektor nemožno uplatniť univerzálne riešenia a v zmysle strategického dialógu je skôr potrebná územná a prispôbená reakcia.

Komisia vyzýva Európsky parlament, Radu, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov, sociálnych partnerov a všetky zainteresované strany, aby aktívne prispievali k rozvoju a realizácii iniciatív uvedených v tomto oznámení.